

west • vlaanderen werkt

een uitgave van WES

DE GRAFISCHE SECTOR

De grafische sector in West-Vlaanderen

Trends in de grafische sector

Opleidingen in de grafische sector

In de kijker: Miller Graphics

west • vlaanderen werkt

2.2009 - n° 227 - 51ste jaargang

DE GRAFISCHE SECTOR

Ten geleide: 2
De grafische sector, onbekend en onbemind

 De grafische sector in West-Vlaanderen 5
Jens Vannieuwenhuyse, WES

 Een job in de printmediasector, iets voor u? 13
Lieselot Denorme, WES

 De grafische sector, een blik vooruit 19
Michel Pattyn, Febelgra West-Vlaanderen
Wim Dubois, Febelgra West-Vlaanderen
Valerie Vercammen, Febelgra Federaal

 BEDRIJF IN DE KIJKER • Miller Graphics 22

 REGIOSCAN: Grafische sector vooral actief op as Brugge-Roeselare-Kortrijk 27
Jens Vannieuwenhuyse, WES

 SPECTRUM 32

 WES-NIEUWS 39

 FISCALE FOCUS 42

 COLOFON 44

 PUBLICATIES WES 44

West-Vlaanderen Werkt is een uitgave van WES vzw met de steun van:

west • vlaanderen werkt

3.2009

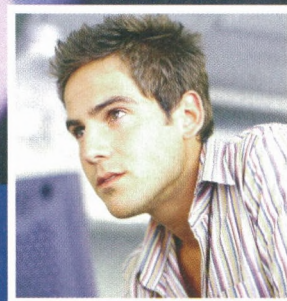
Volgend nummer verschijnt op **24 september 2009**

TECHNISCH ONDERWIJS

Partners West-Vlaanderen Werkt 2009:

Meer en beter ondernemen

www.syntrawest.be

Ondernemen is als zeilen.

U bepaalt de juiste koers en zet alle zeilen bij om snel vooruit te gaan. U vertrouwt op navigatie-instrumenten en u rekt op de ervaring en inzet van uw hele team.

Maar het water is soms onstuimig en de wind kan draaien. En dan moet u uw beste stuurmanschap laten zien.

Uit welke hoek de wind ook komt, u staat er als ondernemer nooit alleen voor. U kunt rekenen op Syntra West als uw partner in grote uitdagingen. Ons engagement is: u, uw medewerkers en heel uw organisatie optimaal laten functioneren.

Via opleiding, opleidingsplanning, begeleiding en subsidieadvies.

Professionele oplossingen op korte termijn en een dynamische visie op de toekomst. Geef uw bedrijf de wind in de zeilen samen met Syntra West.

Meer en beter ondernemen met Syntra West:

- Opleiding
- Opleidingsplanning en competentie management
- Begeleiding
- Subsidieadvies

Voor meer inlichtingen in verband met onze dienstverlening aan bedrijven kunt u terecht op 050 70 28 07 of via e-mail: info@syntrawest.be

[hijs de zeilen]

De grafische sector, onbekend en onbemind

Overall waar u kijkt, ziet u wel een resultaat van de grafische industrie. Er wordt ongelooflijk veel bedrukt. Niet enkel kranten, magazines en boeken, maar ook verpakkingen, balpennen, T-shirts, plastic tassen, en ga zo maar door. Veel mensen staan er niet bij stil hoeveel drukwerk ze dagelijks in hun handen krijgen.

En net daardoor is de grafische sector zo'n relatief onbekende sector. Net zomin als mensen er bij stil staan hoeveel drukwerk ze dagelijks in hun handen krijgen, staan ze erbij stil welk proces er aan al dat drukwerk voorafgaat. Met dit nummer van West-Vlaanderen Werkt willen we daar verandering in brengen en willen we u een kijkje gunnen in de wondere wereld van de grafische sector.

Jens Vannieuwenhuyse van WES neemt in zijn twee bijdragen de grafische sector in West-Vlaanderen onder de loep. Uit zijn analyses blijkt dat maar liefst 94% van de West-Vlaamse grafische bedrijven minder dan 50 werknemers tewerk stellen. De tewerkstelling is voornamelijk geconcentreerd op de as Kortrijk-Roeselare-Brugge. Zes van de zeven gemeenten in West-Vlaanderen met meer dan 100 loontrekkenden of zelfstandigen in de grafische sector, zijn gesitueerd binnen deze arrondissementen.

Geen grafische sector zonder gepaste opleidingen. In het artikel 'Een job in de grafische sector, iets voor u?' van **Lieselot Denorme** van WES ontdekt u welke rol GRAFOC en Syntra West leveren om het opleidingspeil in de grafische sector in West-Vlaanderen op peil te houden.

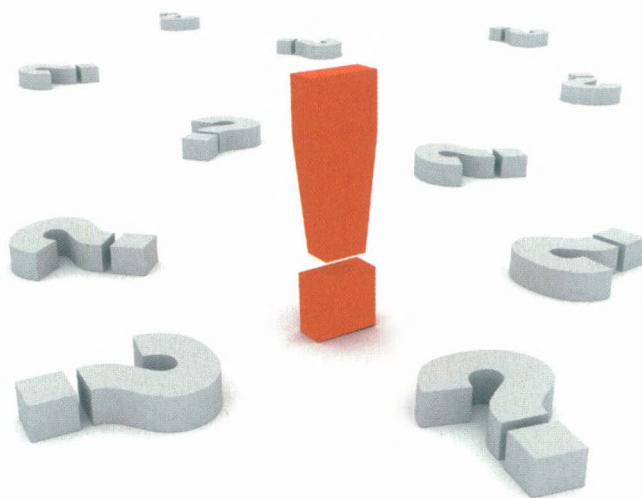
Net als alle andere sectoren moet ook de grafische sector innoveren om het hoofd boven water te kunnen houden tijdens deze tijden van economische recessie. **Michel Pattyn**, **Wim Dubois** en **Valerie Vercammen** van **Febelgra** hebben in hun artikel aandacht voor de allerlaatste trends binnen deze snel veranderende en hoogtechnologische sector en belichten hoe de grafische sector op de globale economische crisis reageert.

Bedrijf in de kijker is dit keer **Miller Graphics** uit **Roeselare**. Dit internationaal prepressbedrijf begeleidt zijn klanten-merkeigenaars en drukkerijen doorheen de grafische keten, vanaf het prille concept van een ontwerp tot de druk.

Lieselot Denorme

Redactie West-Vlaanderen Werkt

Zoekt u antwoorden op de sociaaleconomische uitdagingen in uw regio?

WES gidst u voorbij de vraagtekens

Van ??? Naar!

- Een succesvol sociaaleconomisch beleidsplan of streekpact opstellen en evalueren?
 - Ondersteuning bij projectmanagement?
- Een arbeidsmarktonderzoek op maat van uw regio?
- Oplossingen voor een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt?
 - Verhoogde tewerkstellingsmogelijkheden voor kansengroepen?

Contacteer ons voor een persoonlijk en vrijblijvend gesprek!

Hans Desmyttere • adjunct-directeur • 0496 22 33 63 • hans.desmyttere@wes.be • www.wes.be

Bezoek ook ons 'Kennis- en Informatieplatform Regionale Economie' op www.regionale-economie.be

De grafische sector in West-Vlaanderen

Jens Vannieuwenhuyse • sociaaleconomisch beleid, WES

De grafische sector is zeer divers. Grafische bedrijven beperken zich niet meer tot het klassieke drukwerk, maar leggen zich ook steeds meer toe op nevenactiviteiten zoals het grafisch vormgeven van websites, games en animatiefilms, het ontwikkelen van reclamebeelden, fotobewerking, ... Er is duidelijk een steeds grotere verwevenheid met andere sectoren.

Het belang van de grafische sector in al deze sectoren meten, is praktisch onmogelijk. Vandaar dat dit artikel zich toespitst op de sector van de printmedia.

Een precieze afbakening van de grafische sector vindt u in het eerste deel van dit artikel. In een tweede paragraaf worden de bezoldigde en zelfstandige tewerkstelling binnen de grafische sector in West-Vlaanderen bekeken, gevolgd door het belang van de sector op vlak van omzet en toegevoegde waarde. In een laatste paragraaf bespreken we enkele belangrijke financiële ratio's voor de grafische sector in West-Vlaanderen.

Afbakening van de sector

Om de grafische sector af te baken, gebruikten we volgende NACE-codes:

- 18.110 Drukkerijen van dagbladen
- 18.120 Overige drukkerijen
- 18.130 Prepress- en premedia activiteiten
- 18.140 Grafische afwerking en overige activiteiten verwant aan de drukkerij

De subsector 'drukkerijen van dagbladen' groepeer, zoals de naam waarschijnlijk al deed vermoeden, alle bedrijven die dagbladen drukken. De 'overige drukkerijen' zijn ondernemingen die instaan voor de voorbereiding, het drukken en het afwerken van het drukwerk. Bedrijven die 'prepress- en premedia-activiteiten' uitvoeren, houden zich ofwel bezig met het ontwerp en de opmaak van drukwerk, ofwel met de uitvoering van de creatie. Onder de rubriek 'grafische afwerking en overige activiteiten verwant aan de drukkerij', tot slot, worden de bedrijven opgenomen met als activiteit het afwerken van gedrukte vellen tot folders, brochures, boeken,

Bezoldigde werkgelegenheid

Tabel 1 geeft per subsector een overzicht van het aantal inrichtingen en het aantal bezoldigde werknemers (arbeiders en bedienden). De gegevens zijn afkomstig van

de statistieken van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid. In deze statistieken komen enkel bedrijven voor die een hoofdactiviteit in de grafische sector hebben. West-Vlaamse ondernemingen met een nevenactiviteit in de grafische sector worden niet opgenomen in de RSZ-gegevens, en dus ook niet in onze analyse. Voor een overzicht van al deze bedrijven verwijzen we naar de regioscan verder in dit nummer.

Op 31 december 2007 stelden de 205 West-Vlaamse grafische bedrijven in totaal 2.762 loontrekkenden tewerk. Dit komt neer op gemiddeld 13,5 werknemers per grafisch bedrijf. Omdat we geen individuele tewerkstellingsgegevens kunnen verspreiden, voegen we in tabel 1 de tewerkstelling van de subsector 18.110 en de tewerkstelling van subsector 18.120 samen. De dagbladddrukkerij en de 154 overige drukkerijen boden in 2007 werk aan in totaal 2.199 werknemers. De 11 bedrijven in de subsector 'grafische afwerking en overige activiteiten verwant aan de drukkerij' stelden in totaal 317 bezoldigden tewerk. Tot slot blijkt uit het RSZ-bestand dat de loontrekkende tewerkstelling in de subsector 'prepress- en premedia-activiteiten' in 2007 246 personen bedroeg.

Grafiek 1 visualiseert de verdeling van de tewerkstelling over de subsectoren.

Als we de cijfers van 2007 vergelijken met de situatie in 1998, dan stellen we vast dat de bezoldigde tewerkstelling in West-Vlaanderen toeneemt (zie tabel 2 en grafiek 2). Tussen 1998 en 2007 werden in West-Vlaanderen in totaal 200 betaalde arbeidsplaatsen extra ingevuld, wat overeenkomt met een stijging van 7,8%. Het aantal werknemers in de West-Vlaamse grafische sector lag in 2007 wel lager dan in 2001 en 2002. In tegenstelling tot in West-Vlaanderen, vertoonde de werkgelegenheid in de grafische sector in het Vlaamse Gewest en het Rijk een neerwaartse beweging. In het Vlaamse Gewest daalde de bezoldigde tewerkstelling in de grafische sector in de periode 1998-2007 met 15,8%, in het Rijk bedroeg de daling 21%.

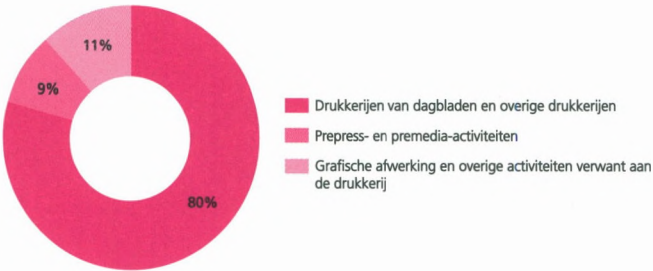
Het aantal bedrijven daalde zowel in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest als in het

Tabel 1
Aantal inrichtingen en bezoldigde tewerkstelling in West-Vlaanderen in de grafische sector, naar subsector, 2007

NACE-code	Subsector	Aantal inrichtingen	Bezoldigde tewerkstelling
18.110	Drukkerijen van dagbladen	1	2.199
18.120	Overige drukkerijen	154	
18.130	Prepress- en premediaactiviteiten	39	246
18.140	Grafische afwerking en overige activiteiten verwant aan de drukkerij	11	317
18.1	Drukkerijen en diensten in verband met drukkerijen	205	2.762

Bron: RSZ, verwerking dienst Economie, provincie West-Vlaanderen en WES.

Grafiek 1
Verdeling van de loontrekkende tewerkstelling in de grafische sector in West-Vlaanderen (in %), naar subsector, 2007

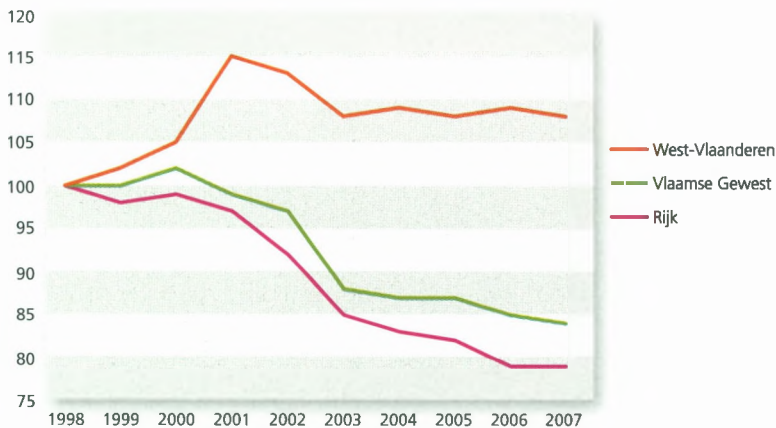
Bron: RSZ, verwerking dienst Economie, provincie West-Vlaanderen en WES.

Tabel 2
Evolutie van het aantal inrichtingen en de bezoldigde tewerkstelling in de grafische sector in de West-Vlaamse arrondissementen, West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en het Rijk, 1998 en 2007

Arrondissement	1998		2007	
	Inrichtingen	Bezoldigde tewerkstelling	Inrichtingen	Bezoldigde tewerkstelling
Brugge	66	889	50	852
Diksmuide	6	29	4	61
Ieper	19	175	14	73
Kortrijk	87	704	67	654
Oostende	23	106	17	136
Roeselare	29	410	30	739
Tielt	16	223	17	222
Veurne	6	26	6	25
West-Vlaanderen	252	2.562	205	2.762
Vlaamse Gewest	1.101	14.323	889	12.061
Rijk	1.857	22.476	1.518	17.760

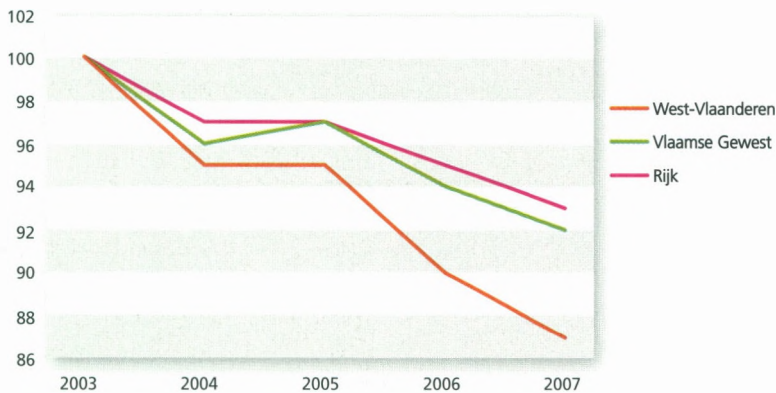
Bron: RSZ, verwerking dienst Economie, provincie West-Vlaanderen en WES.

Grafiek 2
Evolutie van de bezoldigde tewerkstelling in de grafische sector, 1998-2007, index 1998 = 100

Bron: RSZ, verwerking dienst Economie, provincie West-Vlaanderen en WES.

Grafiek 3
Evolutie van het aantal zelfstandigen en helpers in de grafische sector, 2003-2007, index 2003 = 100

Bron: RSZ, verwerking dienst Economie, provincie West-Vlaanderen en WES.

Rijk. In relatie met de stijging in de bezoldigde tewerkstelling, betekent dit dat de West-Vlaamse grafische bedrijven gemiddeld gezien iets groter geworden zijn in vergelijking met 10 jaar geleden.

Zelfstandige werkgelegenheid

Tabel 3 biedt per West-Vlaams arrondissement inzicht in de evolutie van het aantal zelfstandigen en helpers tussen 2003 en 2007. De meeste zelfstandigen in de grafische sector hebben een onderneming op de as Kortrijk-Roeselare-Brugge. Kortrijk telde in 2007 146 zelfstandigen actief in de grafische sector, Brugge 140 en Roeselare 71. Zoals blijkt uit tabel 3 en grafiek 3, daalde het aantal zelfstandigen en helpers tussen 2003 en 2007 in zowel West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest als het Rijk. Ten opzichte van 2003 telde West-Vlaanderen in 2007 79 zelfstandigen en helpers minder. Dit betekent een daling met 12,8%. In het Vlaamse Gewest en het Rijk ligt het percentage lager, respectievelijk op 7,6% en 6,5%. Wanneer ingezoomd wordt op de West-Vlaamse arrondissementen, kan gesteld worden dat de zelfstandige tewerkstelling enkel in het arrondissement Tielt is gestegen.

Situering grafische sector

Op basis van de loontrekkende en zelfstandige tewerkstelling merken we op dat de grafische sector in een aantal West-Vlaamse deelgebieden sterk is ontwikkeld, terwijl ze in een aantal andere deelgebieden niet of nauwelijks voorkomt. De meeste arbeidsplaatsen zijn te vinden binnen de arrondissementen Kortrijk, Roeselare en Brugge. Voor een overzicht van de tewerkstelling per gemeente en het aantal vestigingen per gemeente, verwijzen we naar de regioscan.

Verdeling naar grootteklasse

De grafische sector wordt in belangrijke mate gekenmerkt door KMO's. Zoals ook af te lezen valt uit tabel 4, stelde 57,1% van de West-Vlaamse grafische bedrijven in 2007 minder dan vijf personen tewerk. Nog eens 14,6% van de bedrijven telde tussen vijf en tien werknemers. Dit wil zeggen dat ongeveer 75% van de bedrijven in de grafische sector minder dan 10 werknemers tewerkstelt. Wanneer we

Tabel 3
Evolutie van het aantal zelfstandigen en helpers (excl. de zelfstandigen in bijberoep) in de grafische sector in de West-Vlaamse arrondissementen, West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en het Rijk, 2002 en 2007

Arrondissement	2003	2007
Brugge	152	140
Diksmuide	22	16
Ieper	42	37
Kortrijk	159	146
Oostende	71	58
Roeselare	102	71
Tielt	35	41
Veurne	33	28
West-Vlaanderen	616	537
Vlaamse Gewest	2.351	2.173
Rijk	3.586	3.352

Tabel 4
Inrichtingen en tewerkstelling in de West-Vlaamse grafische sector, naar tewerkstellingsklasse, 2007

Tewerkstel- lingsklasse	Vestigingen	Tewerk- stelling
< 5 tew.	117	237
5 - 9 tew.	30	195
10 - 19 tew.	32	420
20 - 49 tew.	13	431
50 - 99 tew.	7	485
100 - 199 tew.	5	652
200 - 499 tew.	1	342
Totaal	205	2.762

Tabel 5
Specialisatiegraad van de grafische sector ten opzichte van de totale secundaire sector, per West-Vlaams arrondissement en West-Vlaanderen als geheel, referentieregio: Vlaanderen, 1998 en 2007

Arrondissement	Specialisatiegraad	
	1998	2007
Brugge	1,7	2,0
Diksmuide	0,3	0,8
Ieper	0,7	0,3
Kortrijk	0,7	0,8
Oostende	0,6	0,9
Roeselare	0,8	1,6
Tielt	0,6	0,6
Veurne	0,3	0,4
West-Vlaanderen	0,8	1,0

Bron tabellen 3-5.: RSZ, verwerking dienst Economie, provincie West-Vlaanderen en WES.

Tabel 6
Evolutie van de omzet in de grafische sector in West-Vlaanderen, 2002-2006

jaar	Raming omzet in de grafische sector	In % van de totale omzet in de provincie West-Vlaanderen
2002	520.863.727	0,9
2004	527.283.867	0,9
2006	569.689.220	0,8

Bron: Belfirst, verwerking WES.

Tabel 7
Evolutie van de toegevoegde waarde in de grafische sector in West-Vlaanderen, 2002-2006

jaar	Raming toegevoegde waarde in de grafische sector	In % van de totale totale toegevoegde waarde in de provincie West-Vlaanderen
2002	176.191.139	0,7
2004	183.102.014	0,7
2006	187.579.912	0,7

Bron: Belfirst, verwerking WES.

kijken naar de bedrijven die minder dan 50 werknemers tewerkstellen, dan zien we dat het percentage oploopt tot 93,7% (of 192 bedrijven). Deze bedrijven waren samen goed voor 46,5% van de loontrekkende tewerkstelling in de grafische sector in West-Vlaanderen. 13 bedrijven telden meer dan 50 werknemers.

Specialisatiegraad

De specialisatiegraad meet de mate waarin de West-Vlaamse arrondissementen en de provincie West-Vlaanderen meer of minder gespecialiseerd zijn in de grafische sector in vergelijking met Vlaanderen. Een score hoger dan één wijst op een concentratie van werkgelegenheid en dus een specialisatiestatus van West-Vlaanderen voor de grafische sector.

De specialisatiegraad voor de grafische sector in West-Vlaanderen wordt hier berekend via:

aandeel (inzake loontrekkende tewerkstelling) van de West-Vlaamse grafische sector in de volledige West-Vlaamse secundaire sector

aandeel (inzake loontrekkende tewerkstelling) van de Vlaamse grafische sector in de Vlaamse secundaire sector.

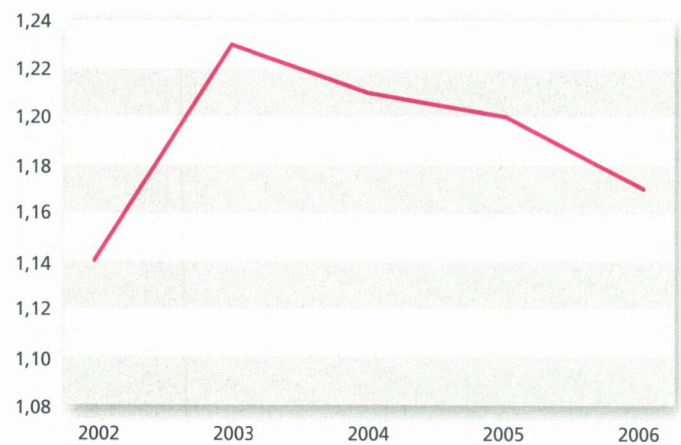
Uit tabel 5 blijkt dat de arrondissementen Brugge en Roeselare de enige West-Vlaamse arrondissementen zijn met een specialisatiegraad die hoger ligt dan 1. Deze arrondissementen kennen aldus een hogere specialisatie in de grafische sector dan Vlaanderen. De laagste specialisatiegraad vinden we in de arrondissementen leper en Veurne (0,3). In vergelijking met 1998 is de specialisatiegraad in de provincie West-Vlaanderen gestegen, met hier en daar een opmerkelijke verschuiving binnen de arrondissementen.

Foto: Febelgra

Grafiek 4

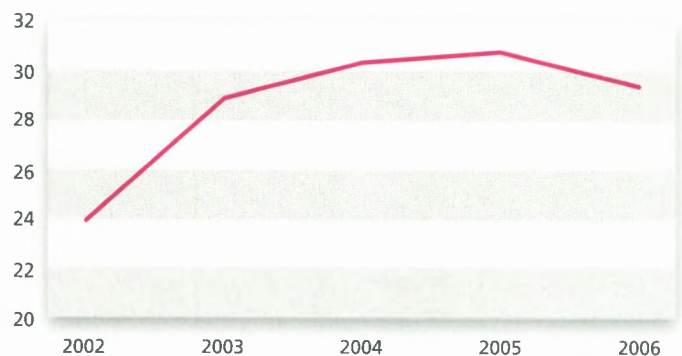
Evolutie van de current ratio in de grafische sector in West-Vlaanderen, 2002-2006 (in %)

Bron: Belfirst, verwerking WES

Grafiek 5

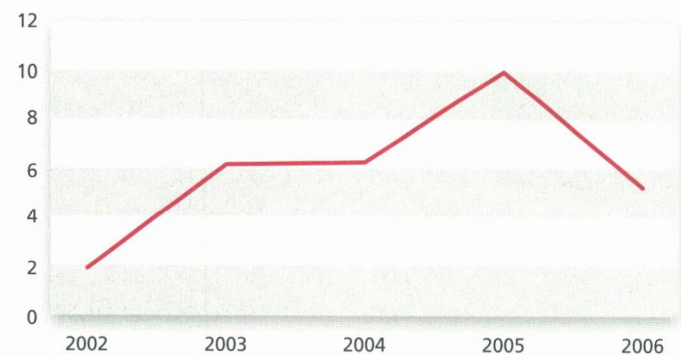
Evolutie van de solvabiliteitsratio in de grafische sector in West-Vlaanderen, 2002-2006 (in %)

Bron: Belfirst, verwerking WES

Grafiek 6

Evolutie van de rentabiliteitsratio in de grafische sector in West-Vlaanderen, 2002-2006 (in %)

Bron: Belfirst, verwerking WES

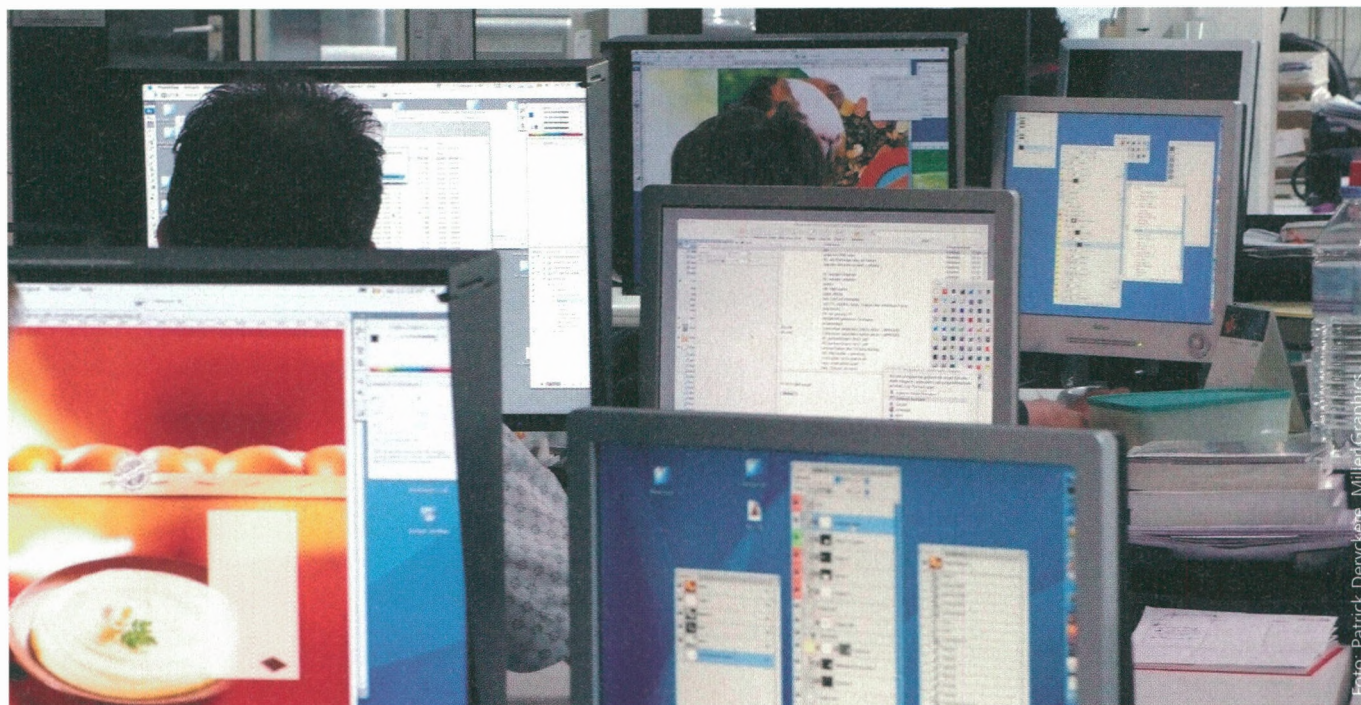

Foto: Patrick Deryckere, Miller Graphics

Omzet en toegevoegde waarde

We opteren ervoor om het belang van de grafische sector niet alleen vanuit het perspectief van werkgelegenheid te bekijken, maar ook op basis van omzet en toegevoegde waarde.

Om deze twee indicatoren in de West-Vlaamse grafische sector te ramen, maken we gebruik van Belfirst en selecteren we alle bedrijven met een zetel in West-Vlaanderen die een activiteit uit de grafische sector als hoofdactiviteit uitvoeren. Bedrijven met een zetel buiten West-Vlaanderen, maar met vestigingen in West-Vlaanderen, worden niet in deze analyse opgenomen.

Voor de bedrijven waarvan we zowel de omzet als de tewerkstelling kennen, berekenen we vervolgens de gemiddelde omzet per tewerkgestelde. Eenzelfde methodologie wordt toegepast voor de berekening van de toegevoegde waarde per tewerkgestelde. Deze cijfers worden geëxtrapoleerd zodat we een raming bekwamen van de omzet en toegevoegde waarde in de grafische sector in West-Vlaanderen.

In 2006 bedroeg de geraamde omzet in de grafische sector in West-Vlaanderen bijna 570 miljoen euro. Naar schatting wordt 0,8% van de totale omzet in West-Vlaanderen gerealiseerd in de grafische sector

(tabel 6). In 2002 bedroeg het aandeel van de grafische sector in de totale omzet in West-Vlaanderen 0,9%. De omzet in de West-Vlaamse grafische sector steeg in de periode 2002-2006 met 9,4%.

Tabel 7 toont de raming van de toegevoegde waarde in de West-Vlaamse grafische sector. Deze bedroeg in 2006 ongeveer 187,5 miljoen euro, wat 0,7% is van de totale toegevoegde waarde in de provincie West-Vlaanderen. Tussen 2002 en 2006 nam de toegevoegde waarde in de grafische sector in West-Vlaanderen toe met 6,5%.

Financiële analyse

In deze paragraaf wordt de financiële toestand van de grafische sector onderzocht over de periode 2000-2006. Deze financiële analyse heeft betrekking op de ondernemingen uit de grafische sector met een zetel in West-Vlaanderen die in de betrokken periode een jaarrekening neerlegden. Bedrijven met een zetel buiten West-Vlaanderen, maar met vestigingen in West-Vlaanderen, werden opnieuw niet in deze analyse opgenomen. Het betreft ook enkel bedrijven die een activiteit in de grafische sector als hoofdactiviteit uitoefenen.

De volgende financiële ratio's komen kort aan bod:

- **liquiditeitsratio** of **current ratio** (verhouding vlottende activa en vreemd vermogen op korte termijn) als indicator van de mate waarin het bedrijf in staat is haar betalingsverplichtingen op korte termijn na te leven;
- **solvabiliteitsratio** of **financiële onafhankelijkheidsgraad** (eigen vermogen op totaal vermogen) als indicator van de mate waarin het bedrijf in staat is om haar financiële verplichtingen in verband met interestbetaling en schuldaflossing op meer dan één jaar na te komen;
- **rentabiliteitsratio** of **netto-rentabiliteit van het eigen vermogen na belasting** (winst na belasting op het eigen vermogen) als indicator van het rendement op het geïnvesteerde risicodragende kapitaal.

De gemiddelde waarde van de **current ratio** van de geselecteerde West-Vlaamse bedrijven uit de grafische sector bedroeg in 2006 1,17. Na een stijging te hebben gekend tussen 2002 en 2003, daalde de current ratio opnieuw tussen 2003 en 2006 (grafiek 4). De current ratio ligt wel nog steeds hoger dan 1, wat wijst op een overschot van de vlottende activa op de kortetermijnschulden. Globaal beschouwd betekent dit dat de grafische sector in West-Vlaanderen haar betalingsverplichtingen op korte termijn kan naleven.

De gemiddelde waarde van de **solvabiliteitsratio** of onafhankelijkheidsgraad in de West-Vlaamse grafische sector bedraagt 29,4% (**grafiek 5**). Dit betekent dat 29,4% van het totale vermogen eigen vermogen is.

De gemiddelde waarde van de **rentabiliteitsratio** in de West-Vlaamse grafische sector bedroeg in 2006 5,2% (**grafiek 6**), wat veel lager is dan de rentabiliteitsratio van het jaar ervoor. Rekening houdend met de netto-opbrengst van risicoloze beleggingen en het risico dat inherent is verbonden aan het bedrijfsleven, is een nettorentabiliteit van het eigen vermogen van minstens 6% noodzakelijk. Momenteel voldoet de grafische sector in West-Vlaanderen hier niet aan. ■

Samenvatting

De West-Vlaamse grafische nijverheid is overwegend een KMO-sector. 94% van de West-Vlaamse bedrijven die een activiteit uit de grafische sector als hoofdactiviteit heeft, stelt minder dan 50 werknemers tewerk. De tewerkstelling is geconcentreerd op de as Kortrijk-Roeselare-Brugge. De loontrekkende tewerkstelling ten opzichte van 1998 is gestegen, maar het aantal werknemers lag in 2007 wel lager dan in 2001 en 2002. In vergelijking met vijf jaar geleden is er een achteruitgang waarneembaar van het aantal zelfstandigen en helpers. Zowel de omzet als de toegevoegde waarde kenden de voorbije vijf jaar een toename. Uit de financiële analyse blijkt dat de liquiditeit gunstig is. De onafhankelijkheidsgraad bedraagt ongeveer 30%. De rentabiliteitsratio ligt volgens de laatste gegevens juist onder de noodzakelijke 6%.

Noot van de auteur

Op het moment van schrijven, verschenen de eerste statistische cijfers voor het jaar 2008. Deze cijfers waren echter nog niet volledig en zijn dus niet meer in dit artikel opgenomen. De meest recente cijfers kunt u raadplegen op het digitale kennis- en informatieplatform www.regionale-economie.be.

Kleurecht. Dat geven we u zwart op wit.

www.regionale-economie.be

Haal bij de beoordeling van drukwerk uw meest kritische kennersoog boven! Vergelijk ons drukwerk en die op uw kleurenproefdruk. De peer op uw proefdruk en op ons drukwerk zien er beiden zó levensecht en lekker uit dat u er in zou willen bijten. Dat kunnen we niet ontkennen.

Het belangrijkste is dat de proefdruk en het drukwerk perfect matchen zodat er geen verschil te zien is tussen beide. De kleurvastheid en de kleurvoorspelbaarheid, de scherpte en de diepte van **de kleurenproefdruk en het definitieve drukwerk zijn perfect.**

Nu, en ook bij een herdruk.

Voor deze absolute topkwaliteit kreeg Goekint Graphics het **ISO-certificaat 12467-2 voor prepress en press.**

Een onafhankelijke garantie die zij u bij al uw drukwerk kunnen aanbieden.

Zwart op wit. En ook in kleur.

Industriezone 2 - Zandvoordeschorredijkstraat 65 - 8400 Oostende
Tel. + 32 59 51 43 43 - Fax + 32 59 51 44 43 - www.goekint.be

Een job in de printmediasector, iets voor u?

Lieselot Denorme • sociaaleconomisch beleid, WES

Begin juni 2009 stelden het communicatiebureau Group Van Damme en het uitgeverij- en drukkerij-concern Roularta Media Group hun deuren open voor studie- en trajectbegeleiders. Het doel? Hen kennis te laten maken met de opleidingen en beroepen in de grafische sector.

Aangezien veel mensen met een grafisch beroep 'achter de schermen' werken, zijn veel beroepen uit de printmediasector minder bekend bij het grote publiek. En zoals het spreekwoord luidt: onbekend maakt onbemind. Vandaar dat sommige grafische functies dan ook moeilijk ingevuld raken en dat de grafische bedrijven samen met RESOC Brugge een campagne zijn gestart om mensen warm te maken voor een job in deze creatieve & boeiende sector.

Grafisch vormgever, webdesigner, fotograaf, drukvoorbereider, orderbegeleider, offsetdrukker, flexodrukker, drukafwerker, handboekbinder, calculator, ... Dit zijn maar enkele van de vele jobs die de grafische sector te bieden heeft.

Maar geen job zonder een gepaste opleiding. In tegenstelling tot wat veel mensen denken, kunnen jongeren er reeds in het secundair onderwijs voor kiezen om een grafische opleiding te volgen. Ook in West-Vlaanderen. Wie een dergelijke opleiding wil volgen, moet daarvoor wel naar Brugge, Heule of Kortrijk trekken. Momenteel bieden enkel het VTI en het KTA in Brugge en het TA in Heule diverse grafische opleidingen aan. Vanaf 1 september 2009 komt daar voor het tweede jaar van de eerste graad ook de middenschool Drie Hofsteden in Kortrijk bij.

Hoger onderwijs in de printmedia wordt tot nu toe niet aangeboden in West-Vlaanderen. Een bachelor in de grafische & digitale media kun je wel behalen in de Arteveldehogeschool in Mariakerke of in de Artesis Hogeschool in Turnhout.

Voor naschoolse vorming in de grafische sector is er dan wel weer keuze genoeg binnen onze provincie. Heel veel wordt mogelijk gemaakt door **GRAFOC**, het sector- en vormingsfonds voor de arbeiders uit de grafische of printmedia-industrie (PC 130).

GRAFOC

In tegenstelling tot wat de naam GRAFOC - of languit Grafisch Opleidingscentrum - doet vermoeden, biedt de organisatie zelf geen opleidingen aan, maar ondersteunt ze de opleidingen binnen de grafische sector.

Zo zorgt GRAFOC onder andere voor een financiële tegemoetkoming van 35 tot 50% aan werkgevers voor de opleidingsfactuur van hun werknemers. Ook PC 130-werknemers die zich willen bijscholen en die zelf een grafische opleiding willen volgen, krijgen via GRAFOC financiële steun.

Daarnaast investeerde GRAFOC de voorbije 20 jaar ruim 6 miljoen euro in grafische apparatuur voor verschillende opleidingscentra voor volwassenen in Vlaanderen. De

sector is enorm kapitaalintensief. Zonder steun zouden de opleidingscentra moeilijker in staat zijn om, rekening houdend met de snelle technologische vooruitgang in de sector, steeds opnieuw de nieuwste apparatuur aan te kopen. In West-Vlaanderen hebben zowel Syntra West en CVO VTI in Brugge als CVO 3 Hofsteden in Heule een machinepark van GRAFOC staan. De opleidingscentra mogen deze drukpersen, vouwmachines, nietmachines, ... gebruiken om hun cursisten op te leiden. Zijn de CVO's gelinkt aan een dagschool, dan kunnen leerlingen uit dat dagonderwijs ook gebruikmaken van die apparatuur. Op deze manier stellen VTI Brugge en TA Heule de machines van GRAFOC ook ter beschikking aan hun leerlingen, een winst situatie waarbij de werknemers van morgen een goede opleiding krijgen.

Sinds 2008 nam GRAFOC het voortouw om een nieuwe toekomstvisie uit te werken om de beperkte middelen zo efficiënt mogelijk te besteden, met het accent op druk en drukafwerking. GRAFOC erkende daarom twee opleidings- en competentiecentra waarin ze, samen met de partners, prioritair zullen investeren: VDAB Turnhout en het partnership Syntra West/VDAB Brugge/VTI Brugge.

David Benoit, sectorconsulent bij GRAFOC: "Het grote voordeel is dat de financiële middelen op deze manier zeer efficiënt kunnen worden ingezet in functie van de noden van de industrie. De twee centra zijn op het vlak van apparatuur trouwens al zeer goed uitgerust. Daarnaast wordt in deze centra zowel overdag, 's avonds als in het weekend les gegeven. Er is dus een continue bezetting. Een derde voordeel is dat er zowel werkzoekenden, PC 130-werknemers, mensen die avondonderwijs volgen én leerlingen worden opgeleid".

Dankzij een ministerieel besluit kunnen leerlingen uit finaliteitsjaren sinds het schooljaar 2008 72 uren gratis opleiding volgen in een VDAB-opleidingscentrum.

"Voor de grafische sector kwamen echter maar twee VDAB-centra in aanmerking. In Turnhout en Haasrode. GRAFOC heeft

er voor geijverd dat leerlingen eveneens bij Syntra West, dat ook grafische opleidingen geeft in onderaanneming van de VDAB, terecht kunnen", aldus David Benoit.

Ten derde probeert GRAFOC de grafische sector ook via allerlei andere acties te ondersteunen. Zo publiceert ze jaarlijks een navormingsbrochure, verspreidt ze brochures ter promotie van het grafisch secundair en hoger onderwijs, ontwierp ze een opleidingspecial in samenwerking met Grafisch Nieuws, bouwde ze een ontdekhoek voor de grafische sector in het Beroepenhuis in Gent, neemt ze deel aan beurzen, zette ze mee RTC-projecten op, ...

Grafische bedrijven kunnen bovendien te allen tijde gratis een beroep doen op de sectorconsulenten van GRAFOC voor bedrijfsoverschrijdende of individuele diensten, zoals advies inzake opleidingen en vorming, onderzoek naar de opleidingsbehoeften van werknemers, advies in verband met stages, ... Daarnaast is GRAFOC ook steeds actiever op het vlak van HR en competentiebeleid, aanmoedigen van diversiteitsplannen, opmaken van (collectieve) opleidingsplannen in bedrijven, ...

Syntra West

Zoals hierboven reeds vermeld, is Syntra West één van de belangrijkste opleidingsverstrekkers op het gebied van grafische praktijkopleidingen en navorming in West-Vlaanderen. Het consortium Syntra West - VDAB Brugge - VTI Brugge is dan ook door GRAFOC erkend als opleidings- en competentiecentrum.

Pieter Geers, sectorcoördinator mediaopleidingen Syntra West: Syntra West is actief in een 20-tal industriesectoren, waaronder ook de grafische en audiovisuele sector. Onder deze sector ressorteren naast de printmediaopleidingen ook fotografie-, video- en multimediacursussen. De reden dat deze opleidingscategorien onder één noemer vallen, ligt in het feit dat alle media steeds meer in elkaar grijpen. De grafische bedrijven van vroeger zijn veelal getransformeerd naar mediabedrijven die een ruimer productaanbod hebben ontwikkeld".

Naar wie zijn jullie opleidingen gericht?

“Onze langlopende dag- en avondopleidingen richten hun pijlen op volwassenen die een bepaald mediaberoep willen aanleren. Daarnaast bieden wij ook vervolmakingscursussen aan. Met deze opleidingen spreken we zelfstandigen en vakmensen aan die reeds professioneel actief zijn in de sector en die hun kennisbagage binnen een bepaald werkveld willen verbeteren of perfectioneren. Tot slot organiseren wij ook opleidingen voor werkzoekenden en leerlingen. Er zijn ook steeds meer bedrijven en startende ondernemers die ons de vraag stellen om opleidingen op maat te ontwikkelen”.

De grafische sector is erg dynamisch. De technologische evoluties volgen elkaar enorm snel op. Hoe houden jullie de inhoud van de opleidingen up-to-date?

“We passen onze bestaande opleidingen continu aan. Door de leerdoelstellingen van alle opleidingen constant af te toetsen met onze doelgroepmarkten, onze partners en Syntra Vlaanderen, kunnen we steeds de nieuwste marktevoluties en trends integreren in onze opleidingen en met kennis van zaken nieuwe opleidingstrajecten ontwikkelen en commercialiseren”.

Kan je hier een voorbeeld van geven?

“De drempel om te investeren in digitale printtoepassingen wordt steeds lager doordat de marktprijzen veel toegankelijker zijn geworden voor zowel kleine als grote ondernemingen. Veel grote bedrijven zien hierin opportuniteiten om zelf te investeren in de uitbouw van een interne grafische afdeling. De groep Colruyt heeft deze stap reeds jaren geleden gezet. Zij beschikken over een professioneel uitgeruste fotografie- en prepressdienst voor de realisatie van alle communicatiemedi. Enkel

voor de meer ingewikkelde projecten be-roepen zij zich op externe mediapartners. Dat is een trend die zich vandaag verder aftekent bij veel grote bedrijven. Syntra West fungeert in dergelijke projecten als kennisdonor om een rendabele opstart van deze nieuwe grafische divisies te kunnen garanderen. Hiervoor kunnen wij terugval-len op de knowhow die binnen onze do-centenpool en partnerships aanwezig is.

We merken ook dat de bedrijven op een steeds meer dynamische en visuele ma-nier promotie gaan voeren. Winkelketens besteden een groot geldvolume aan visu-ele marketing. Daar waar vroeger gecom-municeerd werd via affiches of pancartes, maakt promotievoering vandaag integraal deel uit van een winkelinterieur. Syntra West heeft samen met haar partners op deze trend ingepikt onder de vorm van een nieuw design- en lifestyleproject op de campus in Roeselare. Het idee bestaat erin

©Grafoc/Filip Naudts

om door middel van nieuwe grafische opleidingen een kruisbestuiving te genereren tussen cursisten uit de interieur- en modeopleidingen en omgekeerd. Zo breiden we - naar analogie met de industrie - het actieterrein van de traditionele offset en het digitaal printen uit naar nieuwe toepassingen binnen nieuwe nichemarkten”.

Die partners van wie jullie input krijgen, zijn dat bedrijven?

“Onze strategische partners ondersteunen ons op het vlak van kennis, investeren mee in de benodigde hightechapparatuur én vormen die vaak een complementair communicatiekanaal voor Syntra West. GRAFOC is hier een voorbeeld van. Naast deze partners hebben wij ook enkele kennispartners zoals het VIGC uit Turnhout of freelance consultants uit de grafische sector. Zij vervullen een antennefunctie voor korte- en langetermijntrends die zich binnen de sector aftekenen en geven ons advies over hoe wij daar als opleidingsbedrijf kunnen op inspelen”.

Jullie hebben geen grafische bedrijven als partner?

“Grafische bedrijven zijn in de eerste plaats onze klanten. En uiteraard kan je elk klantencontact kaderen binnen een partnership waarbij wij onze rol als architect van opleidingen waarmaken en de opleidingsbehoeften van een klant vertalen in een rendabel leertraject. Onze langlopende opleidingen zijn trouwens ook gebaseerd op een curriculum dat geschreven is door bedrijven uit de industrie, door vakorganisaties, door professionals en door docenten. Sommige grafische bedrijven bieden het opleidingscentrum vaak ook verbruiksgoederen zoals inkt en papier aan die zij niet meer kunnen inzetten in hun eigen bedrijf”.

In welke mate houden jullie rekening met de vraag van de West-Vlaamse arbeidsmarkt?

“Het is belangrijk dat de mensen die we opleiden ook binnen de regio aan de slag kunnen. Voor de druk- en de afwerkingsopleidingen hebben we een uitstroom van bijna 100%. Doordat onze docenten in

de praktijk vakmensen zijn en samen met Syntra West hun persoonlijk contactennetwerk uitbouwen binnen het bedrijfsleven, kunnen wij onze cursisten ook helpen bij het vinden van een gepaste job.

Wij ontwikkelen ook opleidingen op maat van mediabedrijven. Een aantal grote West-Vlaamse spelers - zoals Focus-WTV en Professional Media Group - behoren tot onze klantenportefeuille. Op die manier ondersteunen wij het West-Vlaamse bedrijfsleven.

Via externe bureaus nemen we ook onze rol op in outplacementprojecten. In functie van vacante carrièreperspectieven en jobopportuniteiten bieden wij getroffen werknemers een bijscholingstraject aan”.

Integreren jullie stages binnen het opleidingspakket?

“Binnen onze langlopende opleidingen wel. Zo kunnen de cursisten al tijdens hun opleiding proeven van het bedrijfsleven. Het is historisch zo gegroeid dat bedrijven met openstaande vacatures of stageplaatsen

ons wel weten te vinden. Zo heeft Syntra West doorheen de jaren een stevige intermediairfunctie opgebouwd om cursisten in dit stelsel op de arbeidsmarkt te krijgen. Voor de operationele uitvoering van stageopdrachten en begeleiding van stagiairs beschikt Syntra Vlaanderen over een gedreven team stagebegeleiders dat regionaal actief is voor onder andere de mediasector. GRAFOC heeft sinds enkele weken ook een stagebegeleider in dienst om de stageprojecten bij printmediabedrijven mee te coördineren".

Zijn stagebedrijven gemakkelijk te vinden?

"Voor stages ligt dat inderdaad wat moeilijker. Bedrijven moeten op dat moment investeren in personen die nog in opleiding zijn. Anderzijds biedt dit bedrijven het voordeel dat stagiairs continu door onze mensen gecoacht en ondersteund worden

op maat van het desbetreffende jobprofiel en in functie van de latente kennismaten binnen het stagebedrijf. Het feit dat onze lesgevers in het bedrijfsleven professioneel actief zijn, is wel een voordeel. Zij kunnen op een gefundeerde basis inschatten welke opportuniteiten bij welke cursist passen".

Hoe zien jullie de grafische opleidingen in de toekomst evolueren?

"Er zal steeds meer aandacht besteed worden aan de crossmediale veranderingen in het medialandschap. Media zullen meer en meer in elkaar grijpen en elkaar versterken. Een trend die zich de komende jaren nog sterker zal vertalen in ons opleidingsaanbod. Syntra West ziet ook duidelijke groeiperspectieven in de erkenning van de twee opleidingscentra door GRAFOC. Deze beslissing is het werk van een reeds jarenlange constructieve samenwerking met het sectorfonds en bundelt onze ambities

om via efficiënte opleidingstrajecten met hoogtechnologische apparatuur een antwoord te bieden aan de opleidingsnaden in de markt. De recente investering van een vellendrukperssimulator door GRAFOC is hiervan het levendige voorbeeld. Hierop kunnen alle mogelijke zaken die fout kunnen lopen tijdens het drukproces worden gesimuleerd zonder dat een drukpers in een werkomgeving dient gehypothekeerd te worden". ■

Ook zijn gekregen in een grafische opleiding? Bezoek dan de websites van Grafoc en Syntra West.

► Grafoc: www.grafoc.be

► Syntra West: www.syntrawest.be

burocenter
organising your office

Op zoek naar kantooroplossingen?

print & copy furniture informatics

Bezoek onze toonzaal:

Lieven Bauwensstraat 15
8200 Brugge

open elke werkdag:
8u45 - 12u00 & 13u30 - 17u30
(vrijdag tot 17u)

www.burocenter.be

Conform de milieuwetgeving? U weet het in 3 seconden!

De nieuwe Vlaamse milieuwetgeving telt 436 pagina's. Een hele klus dus om te controleren of u volledig aan de wetgeving voldoet. Of toch niet? Want met de WES VLAREM CHECKLIST® weet u na drie (3!) seconden al of u volledig conform de VLAREM-wetgeving werkt. Onmisbare software voor iedere milieucoördinator en bedrijfsleider.

Altijd up-to-date

De WES VLAREM CHECKLIST® is software die u binnen de kortste keren zicht geeft op uw conformiteit met de VLAREM-wetgeving. De applicatie bevat een up-to-date register van alle milieuregels. Bovendien wordt de checklist continu geactualiseerd. Wijzigingen in de wetgeving of in uw bedrijf vindt u meteen terug in uw checklist. Zo hebt u ook onmiddellijk een helder zicht op de impact van deze wijzigingen op uw bedrijf. U komt dus nooit voor onaangename verrassingen te staan.

Groot gebruiksgemak

De WES VLAREM CHECKLIST® is perfect integreerbaar in uw milieuzorgsysteem. Een heldere interface verhoogt het gebruiksgemak. Eén druk op de knop en de status van rubrieken en voorwaarden staat voor u op het scherm. Bestaan er rapporten over specifieke milieugegevens? Dan leiden hyperlinks u daar direct naartoe. Vanuit verschillende invalshoeken kunt u bovendien gepersonaliseerde rapporten genereren. Een onmisbare basis voor uw milieubeleid en investeringsplan.

Fikse tijdswinst

WES kan deze software kneden op maat van uw behoeften. Zo heeft de applicatie ruimte voor uw specifieke milieugegevens en opmerkingen. Bovendien genereert de checklist alleen die onderdelen van VLAREM I, VLAREM II en VLAREBO die voor uw organisatie van belang zijn. U hoeft dus niet meer urenlang door alle wetteksten te grasduinen. Resultaat? Een belangrijke tijdswinst.

Tevreden gebruikers getuigen ...

Tientallen bedrijven uit verschillende sectoren maken al volop gebruik van de WES VLAREM CHECKLIST®. Jan Wattez van De Witte Lietaer (Wervik) prijst de "krachtige en snelle actualisatieformule in functie van wijziging van milieuwetgeving en snel veranderende bedrijfsomstandigheden". Fons Doms van IVOO (Oostende) vindt de tool "eenvoudig om conformiteit met wetgeving aan te tonen tijdens een ISO-audit". Heidi Vanooteghem van Quadrant (Tielt) zegt: "de rapporten zijn op maat en een ideaal middel om mensen te motiveren waarom bepaalde zaken moeten gebeuren".

"krachtige en snelle actualisatieformule in functie van wijziging van milieuwetgeving en snel veranderende bedrijfsomstandigheden"
Jan Wattez - De Witte Lietaer

Maakt u het zich binnenkort ook gemakkelijker, net zoals deze gebruikers?

BP Belgium (Geel), DAF Trucs (Westerlo), PIDPA (Antwerpen), Tyco Electronics Raychem (Kessel-Lo), Inbev (Leuven), Danilith (Wortegem-Petegem),

EAT (Zaventem), Saint Gobain Performance Plastics Kontich (Kontich), Ter Beke-Pluma (Veurne), Stora Enso (Gent-Langerbrugge), Dow Chemical (Tessenderlo), VFT Belgium (Zelzate), ON Semiconductor Belgium (Oudenaarde), IVAGO (Gent), Chevron Philips (Kallo), Vesuvius (Oostende), IMOG (Harelbeke en Moen), AGC Mirodan (Heule), AGC Flat Glass Europe (Zeebrugge), AGC Seapane (Zeebrugge), ...

Demonstratie of offerte?

Contacteer vrijblijvend Isabel Dobbelaere op 0486 69 98 75 of isabel.dobbelaere@wes.be.

Meer info over de prijs en systeeminformatie vindt u ook op www.wes.be/vlarem.

De grafische sector, een blik vooruit

Michel Pattyn • voorzitter Febelgra West-Vlaanderen
Wim Dubois • secretaris Febelgra West-Vlaanderen
Valerie Vercammen • economisch adviseur Febelgra Federaal

Net als alle andere sectoren ontsnapt ook de grafische sector niet aan de recessie. Interessant evenwel is dat deze sector een mindere conjunctuur vaak als eerste aanvoelt, om dan iets vlugger dan andere sectoren uit het dal te klimmen. De sector is namelijk sterk afhankelijk van reclamebestedingen. Wanneer de economie het wat minder doet, is dit een post waar bedrijven het snelst in snoeien, wat vrijwel direct voelbaar is in het volume aan drukwerk. Vandaar dat het saneren, het fusioneren met collega's en - helaas ook - het verdwijnen van drukkerijen bij ons al een tijdje aan de gang is. Om u een idee te geven, in de laatste 18 maanden zijn hierdoor op West-Vlaamse bodem zowat 10 bedrijven verdwenen, goed voor een 130-tal jobs.

Bij de resterende bedrijven is dit geenszins een reden om het kopje te laten hangen. De laatste jaren werd er enorm geïnvesteerd om mee voorop te blijven in het Europese technologische peloton. En ook de kleinere bedrijven met 2 tot 5 werknemers schrikken niet terug voor zware investeringen. Een drukpers aanschaffen van 500.000 euro is voor hen dan ook meer regel dan uitzondering. Ook in nieuwe technologieën, zoals in het digitale gebeuren dat nu met grote kracht op ons afkomt, wordt fors geïnvesteerd.

Ook de vraag naar goed geschoold personeel is er niet minder op geworden. De beroepsfederatie Febelgra doet er dan ook alles aan om de sector 'sexy' te houden en om de instroom van enthousiaste, intelligente jonge mensen te vergroten.

Als u dus eerstdaags voor de gevel van uw drukker-om-de-hoek passeert, weet dan dat achter deze gevel een hoogtechnologisch bedrijf huist, met bekwame creatieve vakmensen. Eens u dit weet, kunt u devoot verder wandelen, of nog veel beter, eens binnenstappen om de wondere wereld van de grafische sector te leren kennen.

Michel Pattyn
Voorzitter Febelgra West-Vlaanderen

Trends in de grafische sector

De economie evolueert. Mondialisering en globalisering zijn steeds meer de dagelijkse realiteit, ook voor de grafische sector. Onder invloed van een groeiende internationale concurrentie blijft de prijsdruk dan ook heel hoog. Grafische bedrijven spelen hier op in door te opteren voor de volgende strategieën:

Innovatie

Grafische bedrijven worden geconfronteerd met terecht veeleisende klanten, en de prijzenuitdruk is heel hoog. Innovatie is daarom een must. Bedrijven moeten zich onderscheiden, zich differentiëren van de concurrentie. Innovatie wordt echt een sleutelwoord in de toekomst.

Differentiatie

Zich onderscheiden van de concurrentie door het vinden van een niche, via technieken of producten, is en blijft enorm belangrijk. Door specialisatie worden nieuwe, innovatieve en gespecialiseerde producten op de markt gebracht.

Crossmediale context

Communicatie gebeurt steeds meer via verschillende mediavormen. Er bestaat een grote waaier aan communicatietechnieken en -kanalen. Grafische bedrijven moeten zich niet meer enkel focussen op hun kernactiviteit "drukken", maar opteren beter voor een visie op lange termijn. Deze visie kan inhouden dat een grafisch bedrijf ook de bredere dienstverlening op zich neemt: voor klanten websites uitbouwen in dezelfde huisstijl als hun handelsdrukwerk, onlinedatabanken aanmaken met grafisch materiaal dat de klant via internet zelf kan (her)gebruiken, een drukwerk gaan ondersteunen met een e-mailcampagne, ...

One-stop-shopping

Klanten hebben nood aan een compleet dienstenpakket en kiezen "one-stop-shopping", waarbij ze een globaal dienstenpakket aankopen en verkrijgen bij één leverancier. Een "dienst" aanbieden in plaats van een product is de toekomst.

Real time economy en 'printing on demand'

Snel, sneller, snelst. Net als in veel andere

sectoren worden ook de klanten van grafische bedrijven liever gisteren geholpen dan vandaag. Voor opdrachten met een heel korte leveringstermijn kunnen Belgische grafische bedrijven zich op dit moment nog sterker profileren dan hun concurrenten uit de Aziatische en Oost-Europese markten, die door het voeren van een zeer lage prijsbeleid wel zeer concurrentieel zijn voor producten die niet onder druk van een korte leveringstermijn staan.

Fusies

Om de concurrentie het hoofd te bieden en om zich beter te wapenen voor de toekomst, moeten bedrijven soms hun krachten bundelen en nadenken over strategische allianties.

Digitale druk in opmars en hybride workflows

Er is een verschuiving op te merken van de "traditionele druktechnieken", zoals offset en zeefdruk, naar digitale druktechnieken. Ook het combineren van "traditionele druktechnieken" met digitale druk, de zogeheten "hybride workflows" zal in de toekomst aan belang winnen.

Evolutie van grote orders naar kleinere orders

Een efficiënt productieapparaat is noodzakelijk om de uitdagingen die de evolutie naar een veelheid van kleinere opdrachten met zich meebrengt, aan te kunnen. Personalisatie wordt daarbij steeds belangrijker.

Trend naar "veredeld" drukwerk

Het fysieke aspect, de uitstraling van drukwerk wordt weer belangrijk. Mooi, veredeld drukwerk (vernissen, plastificeren, ...) zit duidelijk weer in de lift! Producenten willen zich nu meer dan ooit van elkaar onderscheiden. Door de crisis dalen de opnames, maar gaat er meer aandacht naar het meer gericht selecteren en verleiden van de juiste doelgroep met overtuigende en kwalitatieve communicatiemiddelen.

Aandacht voor milieu en MVO

Milieu zal steeds belangrijker worden onder druk van de consumenten. Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen wordt in de toekomst zeker een prioriteit.

Standaardisatie

ISO 12647-2 wint aan belang als garantie voor kwaliteit en kleurenconsistentie. Deze kwaliteitsstandaard draait rond drie parameters: inkt, papier en puntaangroei en rond het optimaal beheren van deze drie waarden. Dit proces van standaardisatie is voor grafische bedrijven een groot onderdeel. Het garandeert de kwaliteit en kleurenconsistentie van drukwerk, en spaart zo discussies en kopzorgen uit. De norm legt de maximaal toegestane afwijkingen vast voor het volledige drukproces, met zo een beter voorspelbaar eindresultaat. Reeds in de prepress is er een doorgedreven controle van de bestanden en kleuren, en die meting zet zich verder door in de kwaliteit van inkten en papier op de pers. Dit resulteert in een betere kennis en beheersing van het drukken en in het optimaal inzetten van personeel en middelen.

Hoe reageert de grafische sector op de globale economische crisis?

Op dit moment maken we de grootste algemene crisis van de laatste decennia mee. Sommige economen spreken zelfs van de meest kritieke toestand sinds de 2de wereldoorlog. De crisis is niet alleen financieel en bancaire, ze is ook economisch. Alle sectoren worden getroffen, wereldwijd: alle continenten hebben er in meer of mindere mate onder te leiden.

Geen enkele econoom durft zich uit te spreken over hoe lang deze crisis nog zal duren. De groeivoorzichten voor België en de buurlanden werden recent naar beneden herzien. Het Federaal Planbureau verwacht groeicijfers van om en bij de -2%. Volgens ons zijn deze voorspellingen nog veel te optimistisch en we verwachten dan ook dat ze dit jaar nog een paar keer zullen worden herzien. Zonder al te pessimistisch te willen overkomen, lijkt een krimp van 4% voor 2009 - gelet op de actuele economische omstandigheden - veel realistischer.

In deze context van onzekerheid stellen velen zich de vraag hoe de grafische sector zal reageren op deze economische crisis. Ondanks de bedreigingen die op ons afkomen, zien we als sector een paar op-

portunities. Onze eeuwige drang naar efficiëntieverbetering wordt gevoed door onze wil om concurrentieel te blijven en om aan de vragen van onze klanten te kunnen beantwoorden.

Een zoektocht naar meer efficiëntie

De laatste twee decennia heeft de grafische sector een ware technologische "r"evolutie meegemaakt. Vele actuele technieken en technologieën die vandaag de dag courant zijn, bestonden 10 tot 15 jaar geleden nog niet of bevonden zich toen nog in een embryonale fase. Standardisatie, ISO 12647, JDF, PDF (al dan niet gecertificeerd), workflow management, CTP, color management,... door open te staan voor deze technieken en ze toe te passen (de ene misschien wat sneller dan de andere), bewijst de sector dat hij steeds op zoek is naar meer efficiëntie.

Problemen in tijden van crisis

De grafische sector realiseert ongeveer 40% van zijn omzetcijfer door export. Maar liefst 90% van de handelstransacties gebeurt met onze buurlanden: Frankrijk, Nederland, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk. De groeiperspectieven bij de belangrijkste handelspartners zijn echter slechter dan bij ons. Dit zal ontegensprekelijk een neerwaartse impact hebben op onze buitenlandse handelsstromen in 2009 en 2010.

Een andere belangrijke "bedreiging" is de grote afhankelijkheid van de grafische sector van publicitaire uitgaven: 40% van de omzet wordt gegenereerd door reclame-uitgaven. Het is een publiek geheim dat het net de advertentiebudgetten zijn die het eerst worden beperkt in economisch moeilijke momenten.

Ja, de grafische sector heeft toekomst!

Een interessant onderzoek van het Vlaams Innovatiecentrum voor Grafische Communicatie (VIGC) bij 1.000 drukwerkaankopers bewijst het: drukwerk blijft voor velen de geprefereerde vorm van communicatie. Laat dit een duidelijke boodschap zijn in deze onzekere tijden. Vergeten we ook niet dat er voor bepaalde grafische toepassingen geen digitaal of elektronisch al-

ternatief bestaat: verpakkingen, medische bijsluiters, grafische toepassingen op textiel en glas, laminaten.

Ook het feit dat nieuwe technologieën nieuwe applicaties kunnen creëren is een positieve evolutie voor de sector. We denken hier vooral aan "web-2-print": online-drukwerksamenstelling in zogenaamde elektronische shops. Web-2-print maakt het mogelijk om te kunnen inspelen op de eisen van UGC (user generated content): de inhoud wordt bepaald door de consument. Een paar toepassingen van UGC zijn bijvoorbeeld de elektronische fotoalbums of het interieur van bepaalde topmerken van wagens dat kan worden gepersonaliseerd volgens de wensen van de klant. ■

Samenvatting

De grafische sector heeft heel wat troeven in handen. Door in te spelen op de trends die de markt dicteert op het gebied van differentiatie, standaardisatie, specialisatie, "one-stop-shopping" en "printing on demand", personalisatie en een gezonde aandacht voor MVO (maatschappelijk verantwoord ondernemen), zorgt de sector ervoor dat ze niet aan marktaandeel moet inboeten. De grafische sector is bovendien een innovatieve sector, waar crossmediale communicatie steeds belangrijker wordt.

Grafoc/Filip Naudts

Miller Graphics

Lieselot Denorme • sociaaleconomisch beleid, WES

Voor deze 'bedrijf in de kijker' gingen we op zoek naar een bedrijf dat een belangrijke rol speelt binnen de grafische sector. Na wat rondkijken kwamen we terecht bij Miller Graphics, een internationaal prepressbedrijf uit Roeselare. Dit bedrijf begeleidt haar klanten - merkeigenaars en drukkerijen - doorheen de grafische keten, vanaf het prille concept van een ontwerp tot de druk.

Een beetje geschiedenis

De oorsprong van Miller Graphics Roeselare ligt bij Deckmyn, een fotogravurebedrijf dat aan het einde van de 19e eeuw in Roeselare werd opgericht. Een dertigtal jaar geleden transformeerde Deckmyn van een stempelmakerij naar een bedrijf met de technologie voor offsetdruk. Een schot in de roos want deze overgang gaf een 'boost' op het gebied van omzet, personeel én naambekendheid.

Begin 2001 werd Deckmyn overgenomen door Miller Graphics, een internationaal bedrijvenconsortium dat op vandaag een 13-tal bedrijven in zeven verschillende landen telt. De vestiging in Roeselare is het hoofdbedrijf binnen de Benelux.

In de loop der jaren zorgden technologische veranderingen er voor dat drukkerijen zelf hun drukplaten voor offset gingen maken. Miller Graphics evolueerde mee en ging zich specialiseren in alle facetten van de prepress: van het ontwikkelen van een basisidee of concept tot het maken van drukplaten voor flexodruk. Voor offsetdruk levert Miller Graphics enkel nog digitale files aan.

De grafische prepressketting

Het prepressbedrijf telt in totaal zes afdelingen (zie figuur 1), die allemaal een stukje van de grafische ketting toeleveren.

Visual communication

Een eerste schakel in de ketting is de afdeling Visual Communication. **Managing director Philippe Bataillie** legt uit waar deze afdeling voor staat: "Visual communication buigt zich onder andere over het ontwikkelen van de *corporate and brand identity* van merkeigenaars en andere bedrijven. Een van de belangrijkste subafdelingen binnen deze afdeling is graphic design. Onze creatieve krachten ontwerpen onder meer folders, brochures, verpakkingen en sales promotions". De grafische sector mag zich dan vooral focussen op alles wat gedrukt wordt, ook online communicatie wordt steeds belangrijker voor Miller Graphics. "Als je tijdens het opmaken van brochures en verpakkingen toch de 'look & feel' van een bedrijf uittekent, dan is de stap naar het ont-

Wegwijs in de wereld van de grafische termen.

Offset werkt volgens het vlakdrukprincipe, een drukprincipe van vocht- en inktaantrekkende delen. Er wordt hoofdzakelijk gedrukt op vellen. Offsetdruk wordt voornamelijk gebruikt bij het drukken van commercieel en administratief drukwerk, kranten, tijdschriften en boeken. Offset kent echter ook haar toepassing in de verpakkingsweld, onder andere voor het drukken van gladde kartonnen doosjes.

Flexo werkt volgens het hoogdrukprincipe. Dit betekent dat de drukkende delen hoger liggen dan de niet drukkende delen. Het substraat waarop wordt gedrukt, bevindt zich op een rol. Eigen aan flexodruk is dat met materialen gewerkt wordt die niet zo glad en vlak zijn als papier, waardoor je een soort drukvorm of drukstempel moet hebben. De techniek wordt voornamelijk gebruikt in de verpakkingindustrie, maar ook voor het drukken van draagtassen, ballonnen, servetten, behangpapier, ...

Helio is een diepdrukprincipe. De te drukken delen zijn gegraveerd in een oppervlakte op een cilinder en liggen dus dieper dan de niet te drukken delen. De inkt wordt hierin (in)gebracht en daarna overgebracht op het substraat. Heliodruk wordt voornamelijk gebruikt voor het drukken van verpakkingen, illustratiedrukwerk zoals folders en brochures, behangpapier, ... Door de kostprijs van de cilinders wordt heliodruk enkel gebruikt bij hoge oplages.

De toepassing bepaalt of iets in flexo of in offset wordt gedrukt. De keuze tussen flexo en helio hangt af van de oplage. Veel verpakkingen kunnen namelijk zowel via flexo als via helio worden gedrukt. Kostenefficiëntie is hier doorslaggevend.

werp van hun website heel klein", aldus **account manager Patrick Deryckere**. Op de vraag of Miller Graphics dan ook een communicatiebureau is, antwoordt Philippe Bataillie bevestigend: "Een deel van onze activiteiten zou inderdaad perfect door een communicatiebureau kunnen uitgevoerd worden. Wij hebben heel wat communicatiespecialisten in dienst, maar het is niet onze bedoeling om ons enkel als communicatiebureau te profileren. Het accent ligt bij ons nog steeds op repro".

Repro

Patrick Deryckere: "Eens de ontwerper zijn creatieve vrijheid heeft gehad, controleert men in de repro-afdeling of het ontwerp technisch uitvoerbaar is. De bestanden worden er aangepast zodat ze druktechnisch haalbaar zijn. Het ontwerp wordt voorzien van de nodige drukrasters, verlooprasters worden aangepast, er wordt gekeken of de kleuren juist kunnen weergegeven worden binnen de procedés, Daar waar een reclame- of een creatief bu-

reau normaal gezien zou stoppen, gaan wij door. Daar ligt onze meerwaarde. Klanten vergeten dit stukje in de grafische ketting trouwens vaak. Ze laten een verpakking ontwerpen en denken dat je dat dan gewoon kan starten met drukken. Niet dus".

Ook de *artwork production* gebeurt in de reproafdeling. Hierbij creëert men varianten van verpakkingen. Stel dat een verpakking voor ijslolly's met aarbeismaak is ontworpen, dan zorgt de reproafdeling voor de aangepaste verpakkingen voor de andere smaken.

Plates & sleeves

Van de drukklare reprofiles maakt Miller Graphics drukplaten voor flexodruk, ook wel clichés genoemd. Via deze clichés wordt inkt overgebracht op een substraat. Het soort plaat hangt af van het substraat waarop wordt gedrukt. Philippe Bataillie licht toe: "Dat substraat kan van alles zijn. Papier, kunststof, textiel, golfkarton, noem maar op. In functie van het substraat, de

inkt en de moeilijkheidsgraad van de bedrukking, testen wij in samenwerking met de drukkerij welk type plaat het best geschikt is. Eens dat type bepaald, is het belangrijk dat we de kwaliteit bewaken. Op onze proefpers maken we met de gemaakte drukvormen een proef op het productiesubstraat. De plaat moet in orde zijn, want ze wordt verstuurd naar onze klanten en dat zijn in 80% van de gevallen buitenlandse drukkerijen. Als daar een plaat op de pers komt waarvan wij zeggen dat ze conform de contractproef is en die plaat geeft niet het resultaat dat er verwacht wordt, dan kun je wel begrijpen dat er paniek ontstaat. Daarom drukken wij die platen af voor we ze opsturen. Het is het sluitstuk van onze taak als kwaliteitscontroller. Een ander voordeel van die proefpers is dat wij de klanten een voorproefje kunnen geven van hoe hun drukwerk er zal uitzien. In functie daarvan kunnen we eventueel ook de nodige ingrepen doen om het resultaat te optimaliseren. Voor minder dan het best bereikbare resultaat gaan wij immers niet.

Printing

Miller Graphics is dan wel geen drukkerij, het bedrijf begeleidt wel heel veel drukwerk. Dat kan gaan van visitekaartjes tot huisstijlpapieren, handelspapieren, brochures, of zelfs boeken.

Patrick Deryckere: "Het printinggebeuren is vrij ruim. Dat gaat van het bespreken van de verschillende drukprocedés tot de keuze van de juiste drukker. Wij weten in welke drukkerijen ze welk soort drukpersen hebben staan en kunnen onze klanten dus ook adviseren naar welke drukker ze het best stappen".

Miller Graphics heeft zelf een klein digital printingstation voor het drukken van beperkte oplages. Daarnaast zorgt dit station ook voor een extra service aan de klanten. "Op onze digitale pers kunnen wij gepersonaliseerde mailings drukken. Ook als een klant voor een opendeurdag, een productlancering of een beursstand badges nodig heeft met een persoonlijke naam op, dan kunnen wij daarvoor zorgen. Voor het proefdrukken van verpakkingen hebben wij grootformaatprinters staan. Deze prin-

Figuur 1

Grafische afdelingen binnen Miller Graphics

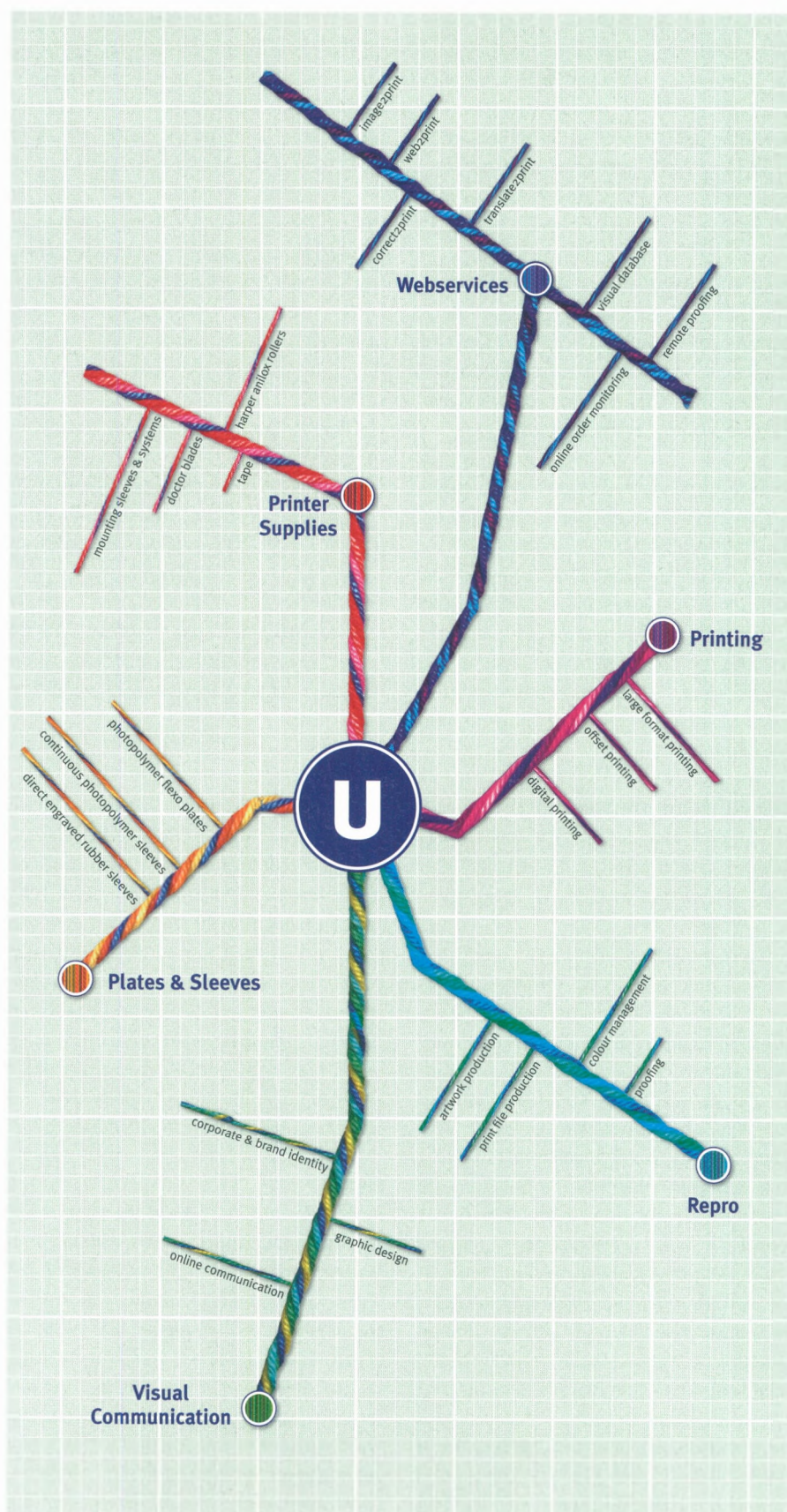

Foto: Patrick Deryckere, Miller Graphics

■ De sterkste creatieve afdeling binnen de Miller Graphics Group zit in Roeselare

ters kunnen wij ook inschakelen als een bedrijf enkele pancartes van 1 bij 2 meter nodig heeft met een visual voor op een beurs. We stellen dat materiaal voor hen dan ook ter beschikking", aldus de heer Bataillie.

Webservices

Op vraag van de markt ontwikkelde Miller Graphics ook een aantal webservices die ze promoten onder de namen **Millweb** en **Millnet**. Philippe Bataillie: "Op Millweb bieden we *image2print* aan, een databank waarop onze klanten al hun logo's en beelden kunnen opslaan. Een andere service is *web2print*. Merkeigenaars kunnen op onze servers een lay-out in hun huisstijl opslaan, waarbij ze aan hun verdelers toelaten om een aantal voorafbepaalde zaken zoals foto's of teksten te veranderen. Die dealers kunnen dan ook op ons systeem inloggen. Hierdoor zal hun productfolder er in Saoedi-Arabië identiek uitzien als die in Europa of Zuid-Afrika. Een derde toepassing die we via Millweb aanbieden is *translate2print*. Deze service laat toe dat vertalers overal ter wereld op ons systeem kunnen inloggen, om zo online

teksten op verpakkingen te vertalen. Per taal wordt hen een veldruimte toegewezen waar hun tekst moet inpassen. Naast enorme tijdswinst worden op deze manier ook fontproblemen vermeden. Via het luik *correct2print*, ten slotte, kan een klant zelf nog last-minute correcties uitvoeren in het drukbestand. Bij het drukken van een publiciteitskrant kan dit bijvoorbeeld zeer interessant zijn. Prijswijzigingen kunnen tot op het laatste moment ingevoerd worden".

Dankzij Millnet kunnen drukkerijen hun orders opvolgen. Is de lay-out al goedgekeurd? Wanneer kunnen ze de clichés verwachten?, ... Een gepassioneerde Patrick Deryckere vertelt ons wat Millnet precies zo interessant maakt: "Naast orderopvolging, kunnen we aan drukkers en merkeigenaars ook 3D-simulaties tonen. Dat is zeer handig voor verpakkingen. In plaats van een werkelijke maquette te maken, kunnen we nu heel gemakkelijk een 3D-simulatie in pdf-vorm de wereld rondsturen. Ook het feit dat de proofing on screen een drukproef op papier overbodig maakt, is nieuw. De softproof op het scherm kan

nu ook in hoge resolutie, waarbij men met een klik de kleursamenstelling kan zien en het volledige beeld in hoge resolutie kan bekijken. Dit zorgt allemaal voor tijds-winst".

Printer supplies

Omdat Miller Graphics dagelijks clichés levert aan verschillende flexo-drukkerijen, biedt het bedrijf hen ook een select gamma grafisch toebehoren aan zoals rakel-messen, dubbelzijdige montagetape en sleeves.

De economische crisis

Net als de meeste sectoren lijdt ook de grafische sector onder de crisis. Philippe Bataillie vertelt wat deze economische impasse voor zijn bedrijf betekent: "Onze klanten splitsen hun bestellingen op, omdat ze minder voorraden willen houden. In plaats van 100.000 exemplaren te bestellen waarvan er dan 70.000 op stock gaan, bestellen ze er nu 30.000 en binnen een maand nog eens. Het is niet zo dat men om kosten te besparen niet meer gaat verpakken, dat kan fysiek ook niet. Wat we wel zien, is dat onze klanten in

plaats van vierkleurendruk nu soms kiezen voor tweekleurendruk. Deze omschakeling impliceert wel een investering in het ontwerp en in de prepressdruk, waardoor de meeste bedrijven er toch voor kiezen om een bestaand motief wat langer aan te houden.

De lat komt op het gebied van verpakkingen ook steeds hoger te liggen. Het is niet omdat het crisis is dat alles plots in bruine papieren zakken aangeboden wordt. Integendeel. Als er twee producten op een rek staan en het ene ziet er door de verpakking veel mooier en frisser uit, dan zal die tweede ook beter verkopen. Het prijsverschil neemt de klant er wel bij. De verpakking is meer dan ooit een promotietool geworden. En dat speelt enorm mee in de druk naar vernieuwing in de verpakkingswereld".

Patrick Deryckere ziet in de crisis twee soorten bedrijven ontstaan: "Sommige klanten die normaal elk jaar hun verpakking restylen, stellen dit nu uit. Anderen zijn dan weer aanhanger van het adagio van Henri Ford en menen dat besparen op

marketing of publiciteit hetzelfde is als tijd proberen te winnen door je horloge achteruit te draaien. Zij beslissen om agressief te zijn en net nu met nieuwe verpakkingen, publiciteit, brochures, folders,... op de markt te komen".

Uitdagingen voor de toekomst

Technologische vooruitgang zorgde er voor dat offsetdrukkerijen nu zelf hun drukplaten maken. Zit datzelfde eraan te komen voor flexodruk? Volgens Phillippe Bataillie zal dat nog niet meteen gebeuren: "Ondenikbaar is het echter niet. Er zijn al drukkerijen die zelf zorgen voor de digitale bewerking van files en die zelf clichés maken, maar de meeste doen dit niet. De investeringen voor flexoprepress zijn dan ook nog steeds veel groter dan die voor offset. Bovendien vereist flexoprepress heel wat meer vaktechnische kennis. Als het produceren van clichés in de toekomst echter minder investeringen zal vragen en eenvoudiger wordt, dan kan ik mij wel inbeelden dat er steeds meer drukkerijen hun clichés zelf zullen maken. Vandaar dat we ons ook steeds meer zijn gaan focussen op databeheer en visual communication.

Als het vervaardigen van clichés op een bepaald moment zó eenvoudig wordt dat iedereen ze bij wijze van spreken zal kunnen maken, dan zal de meerwaarde veel meer komen te liggen op de ontwerpfase en op de techniek om juiste zaken te ontwerpen voor elk drukproces.

"Het is ook zo dat de offsetmarkt op een bepaald moment klappen kreeg van de digitale printmarkt, dat merk je niet in flexo. Eén van de redenen is dat je hier met veel hogere oplages te maken krijgt, maar er komt ook een specifieke technologie aan te pas. Momenteel staat nog nergens een inktjetprinter die beeld aanbrengt op een afvullijn. Zal dat er ooit komen? Geen idee. Maar als het er komt, dan moet Miller ook voor die systemen een grafische oplossing bieden. We moeten onze oren en ogen in de toekomst zeker blijven openhouden", vult Patrick Deryckere aan. ■

Grafische sector vooral actief op as Brugge-Roeselare-Kortrijk

Jens Vannieuwenhuysse • sociaaleconomisch beleid, WES

De grafische sector is niet in elke West-Vlaamse regio even sterk aanwezig. Waar de concentratie het grootst is en waar het kleinst, dat leest u in deze regioscan.

Tewerkstelling

Tabel 1 toont de West-Vlaamse tewerkstelling in de grafische nijverheid op 31 december 2007. Het betreft zowel loontrekkende jobs als jobs van zelfstandigen en helpers.

De cijfers met betrekking tot het aantal loontrekkenden zijn afkomstig van de statistieken van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid. In het RSZ-bestand wordt het aantal bezoldigden in de grafische sector gemeten aan de hand van het aantal werknemers in de bedrijven die een activiteit uit de grafische sector als hoofdactiviteit hebben. De cijfers met betrekking tot het aantal zelfstandigen en helpers zijn afkomstig van het Rijksinstituut voor de sociale verzekeringen der zelfstandigen.

Uit tabel 1 blijkt dat West-Vlaanderen in totaal 3.299 arbeidsplaatsen in de grafische sector telt. Ongeveer een derde van deze arbeidsplaatsen is te vinden in het arrondissement Brugge. De arrondissementen Roeselare en Kortrijk zijn allebei goed voor bijna 25% van het totale aantal arbeidsplaatsen. Tot slot is 8% van de arbeidsplaatsen te vinden in het arrondissement Tielt, 5,9% in het arrondissement Oostende, 3,3% in het arrondissement Ieper, 2,3% in het arrondissement Diksmuide en 1,6% in het arrondissement Veurne.

Als we op gemeentelijk niveau kijken, dan zien we dat tewerkstelling in de grafische sector zeer ongelijk verspreid is over het West-Vlaamse grondgebied. Opvallend is dat de grafische sector in een aantal deel-

gebieden sterk is ontwikkeld, terwijl ze in een aantal andere deelgebieden niet of nauwelijks voorkomt. De concentratie van de grafische nijverheid op de as Kortrijk-Roeselare-Brugge is opmerkelijk. Zes van de zeven gemeenten met meer dan 100 tewerkgestelde mensen in de grafische sector (loontrekkenden en zelfstandigen) zijn gesitueerd binnen deze arrondissementen. De grootste tewerkstelling situeert zich in de stad Roeselare (619 tewerkgestelden), op de tweede plaats staat Kortrijk (485 tewerkgestelden) en Brugge vult de top drie aan (463 tewerkgestelden). In Mesen en Ardooie is niemand actief in de grafische nijverheid.

Kaart 1 geeft de spreiding van de tewerkstelling grafisch weer.

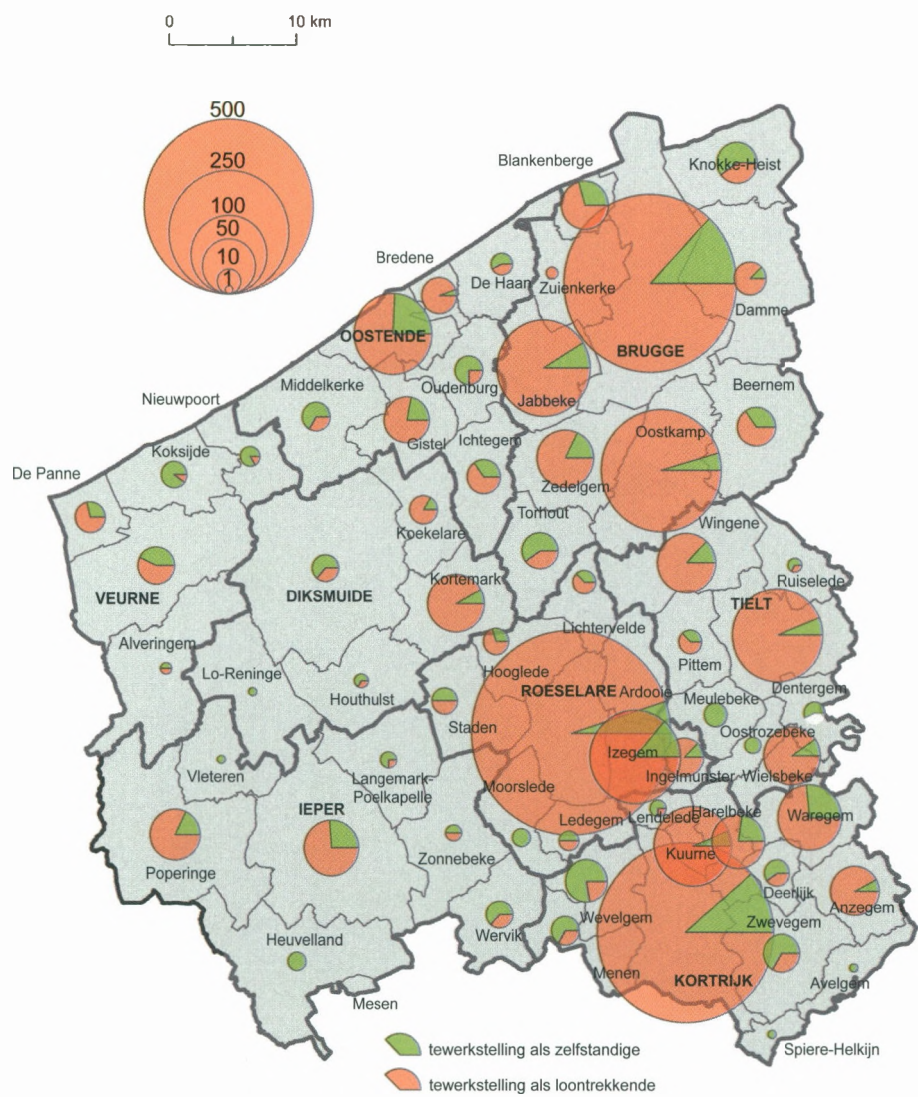
Tabel 1

Tewerkstelling in de grafische nijverheid, in aantal arbeidsplaatsen, op 31 december 2007

	Zelfstandigen en helpers	Loontrekkenden	Totale tewerkstelling	Totale tewerkstelling (in procent)
Beernem	8	15	23	0,7
Blankenberge	10	24	34	1,0
Brugge	60	403	463	14,0
Damme	2	14	16	0,5
Jabbeke	12	123	135	4,1
Knokke-Heist	15	10	25	0,8
Oostkamp	10	214	224	6,8
Torhout	12	8	20	0,6
Zedelgem	9	41	50	1,5
Zuienkerke	2	0	2	0,1
Arrondissement Brugge	140	852	992	30,1
Diksmuide	7	4	11	0,3
Houthulst	2	1	3	0,1
Koekelare	2	10	12	0,4
Kortemark	4	46	50	1,5
Lo-Reninge	1	0	1	0,0
Arrondissement Diksmuide	16	61	77	2,3
Heuvelland	5	0	5	0,2
Ieper	12	34	46	1,4
Langemark-Poelkapelle	3	1	4	0,1
Mesen	0	0	0	0,0
Poperinge	7	32	39	1,2
Vleteren	1	0	1	0,0
Wervik	7	4	11	0,3
Zonnebeke	2	2	4	0,1
Arrondissement Ieper	37	73	110	3,3
Anzegem	3	34	37	1,1
Avelgem	1	0	1	0,0
Deerlijk	6	4	10	0,3
Harelbeke	10	34	44	1,3
Kortrijk	56	429	485	14,7
Kuurne	6	88	94	2,8
Lendelede	3	1	4	0,1
Menen	8	4	12	0,4
Spiere-Helkijn	1	0	1	0,0
Waregem	17	47	64	1,9
Wevelgem	21	6	27	0,8
Zwevegem	14	7	21	0,6
Arrondissement Kortrijk	146	654	800	24,2
Bredene	1	18	19	0,6
De Haan	4	3	7	0,2
Gistel	7	25	32	1,0
Ichtegem	6	11	17	0,5
Middelkerke	8	4	12	0,4
Oostende	23	72	95	2,9
Oudenburg	9	3	12	0,4
Arrondissement Oostende	58	136	194	5,9
Hooglede	3	7	10	0,3
Ingelmunster	3	20	23	0,7
Izegem	18	111	129	3,9
Ledegem	3	3	6	0,2
Lichtervelde	3	5	8	0,2
Moorslede	5	0	5	0,2
Roeselare	31	588	619	18,8
Staden	5	5	10	0,3
Arrondissement Roeselare	71	739	810	24,6
Ardoie	0	0	0	0,0
Dentergem	4	3	7	0,2
Meulebeke	8	0	8	0,2
Oostrozebeke	4	0	4	0,1
Pittem	3	5	8	0,2
Ruiselede	2	1	3	0,1
Tielt	8	121	129	3,9
Wielsbeke	5	46	51	1,5
Wingene	7	46	53	1,6
Arrondissement Tielt	41	222	263	8,0
Alveringem	1	1	2	0,1
De Panne	4	10	14	0,4
Koksijde	9	1	10	0,3
Nieuwpoort	5	1	6	0,2
Veurne	9	12	21	0,6
Arrondissement Veurne	28	25	53	1,6
West-Vlaanderen	537	2.762	3.299	100,0

Bron: RSZ, RSVZ

Kaart 1
Spreiding van de tewerkstelling in de grafische sector in West-Vlaanderen, 31 december 2007

Aantal vestigingen

Via de Belfirstdatabank van Bureau van Dijk is het mogelijk om per sector een overzicht te krijgen van de West-Vlaamse bedrijven die verplicht zijn om een jaarrekening neer te leggen (verkort en uitgebreid schema).

In tabel 2 worden zowel bedrijven die een activiteit in de grafische sector als hoofdactiviteit uitoefenen als bedrijven waarvan de grafische sector slechts een nevenactiviteit is, opgenomen. Bedrijven met een zetel buiten West-Vlaanderen maar met

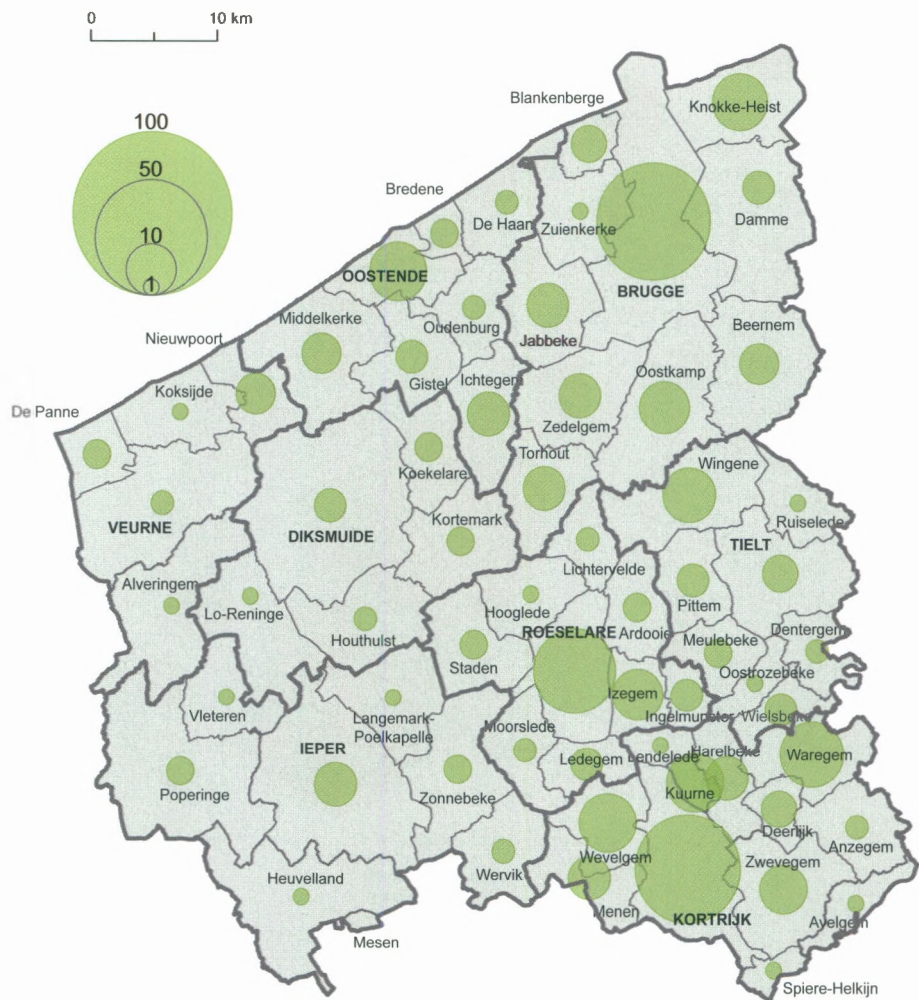
vestigingen in West-Vlaanderen, konden niet worden meegenomen in het overzicht.

Uit de tabel blijkt dat 30% van de West-Vlaamse grafische bedrijven in het arrondissement Kortrijk gevestigd zijn. Dit percentage ligt iets hoger dan in het arrondissement Brugge, dat 27,7% van de grafische bedrijven huisvest. 13,4% van de grafische ondernemingen ligt in het arrondissement Roeselare.

Wanneer we op gemeentelijk niveau kijken, dan zien we dat Brugge met 51 vestigingen de meeste grafische bedrijven telt. Ook Kortrijk, Roeselare, Waregem, Wevelgem, Kuurne, Oostende, Knokke-Heist en Wingene kennen meer dan tien bedrijven actief in de grafische nijverheid.

Kaart 2 geeft de spreiding van de vestigingen grafisch weer. ■

Kaart 2
Spreiding van het aantal vestigingen in de grafische sector in West-Vlaanderen, 2008

Tabel 2
Aantal grafische bedrijven in West-Vlaanderen, 2008

	Vestigingen (in aantal)	Vestigingen (in procent)
Beernem	6	1,5
Blankenberge	5	1,3
Brugge	51	12,8
Damme	4	1,0
Jabbeke	7	1,8
Knokke-Heist	12	3,0
Oostkamp	10	2,5
Torhout	7	1,8
Zedelgem	7	1,8
Zuienkerke	1	0,3
Arrondissement Brugge	110	27,7
Diksmuide	4	1,0
Houthulst	2	0,5
Koekelare	3	0,8
Kortemark	3	0,8
Lo-Reninge	1	0,3
Arrondissement Diksmuide	13	3,3
Heuvelland	1	0,3
Ieper	7	1,8
Langemark-Poelkapelle	1	0,3
Mesen	0	0,0
Poperinge	3	0,8
Vleteren	1	0,3
Wervik	2	0,5
Zonnebeke	3	0,8
Arrondissement Ieper	18	4,5
Anzegem	2	0,5
Avelgem	1	0,3
Deerlijk	5	1,3
Harelbeke	7	1,8
Kortrijk	44	11,1
Kuurne	13	3,3
Lendelede	1	0,3
Menen	7	1,8
Spiere-Helkijn	1	0,3
Waregem	16	4,0
Wevelgem	13	3,3
Zwevegem	9	2,3
Arrondissement Kortrijk	119	30,0
Bredene	3	0,8
De Haan	2	0,5
Gistel	4	1,0
Ichtegem	7	1,8
Middelkerke	6	1,5
Oostende	13	3,3
Oudenburg	2	0,5
Arrondissement Oostende	37	9,3
Hooglede	1	0,3
Ingelmunster	4	1,0
Izegem	10	2,5
Ledegem	4	1,0
Lichtervelde	2	0,5
Moorslede	2	0,5
Roeselare	27	6,8
Staden	3	0,8
Arrondissement Roeselare	53	13,4
Ardoie	3	0,8
Dentergem	2	0,5
Meulebeke	3	0,8
Oostrozebeke	1	0,3
Pittem	4	1,0
Ruiselede	1	0,3
Tielt	5	1,3
Wielsbeke	4	1,0
Wingene	11	2,8
Arrondissement Tielt	34	8,6
Alveringem	1	0,3
De Panne	3	0,8
Koksijde	1	0,3
Nieuwpoort	6	1,5
Veurne	2	0,5
Arrondissement Veurne	13	3,3
West-Vlaanderen	397	100,0

Bron: Belfirst

Humin verenigt ontwerpers en bedrijven

Innovatie. Onmisbaar voor wie succesvol wil zijn en blijven. En dat hebben **Designregio Kortrijk**, **stad Genk** en **Flanders InShape** goed begrepen! Samen startten ze het project **Humin**, dat ontwerpers en bedrijven samenbrengt om te werken rond innovatie.

Humin is een uniek programma van workshops en diensten dat ondernemingen moet helpen om meer te innoveren, competitiever te worden en uiteindelijk meer winst te maken. De ontwerpers werken als Innovatie en Design Coach om managers en hun team inzichten en tools aan te reiken die nodig zijn om nieuwe innovatieopportunities te ontdekken.

Wie zich kandidaat wil stellen voor dit project moet snel zijn. Humin voorziet slechts 30 business seats en 20 designer seats. Inschrijven kan tot begin augustus 2009.

› Meer informatie en het inschrijvingsformulier vindt u op www.humin.be

› Contact: kris.dekeyzer@humin.be

Weverij Jules Clarysse ontdekt het eeuwige leven

Ook **weverij Jules Clarysse** uit **Pittem** viel onlangs in de prijzen. Het bedrijf werd eerste in de wedstrijd 'Ontdek het eeuwige leven - Grenzeloos Gebruik'. Deze wedstrijd moest het **cradle-to-principe** beter bekendmaken bij de Vlaamse bedrijven, organisaties en studenten productontwikkeling.

Cradle to cradle (letterlijk: van wieg tot wieg) is een productiemethode waarbij er geen afval ontstaat. Vertrekpunt is de stelling 'afval is voedsel'. Een cradle to cradle-product is zo ontworpen

dat elke vezel ervan (afval) zonder kwaliteitsverlies of milieuschade hergebruikt kan worden (voedsel). De focus ligt dus niet zoals recycleren op minder afval, maar op geen afval.

Weverij Clarysse specialiseert zich in bad- en keukentextiel op basis van sojavezels en biokatoen. De sojavezels zijn een restproduct van soja: nadat de melk uit de bonen is getrokken, blijft een soort pulp achter, de sojavezels. Het katoenafval wordt gebruikt om dweilen te maken en ook het afvalwater wordt voor 90% gerecycled.

Citymesh wint eerste West-Vlaamse Starters Award

Citymesh werd pas eind 2006 opgericht, maar is nu al tot ver over de landsgrenzen actief. Zo installeert Citymesh in opdracht van BP draadloze netwerken op boorplatformen in de Golf van Mexico. Bij Chevron werd dan weer een contract binnengehaald voor een project in Rio de Janeiro. Dat Citymesh op zo'n korte tijd internationale markten wist te veroveren en multinationals als klanten kon inlijven, overtuigde de jury om de award aan Citymesh toe te kennen.

Aan de wedstrijd "**West-Vlaamse Starters in beeld**" namen in totaal 51 West-Vlaamse startende ondernemers deel. Hier van bemachtigden 17 bedrijven een plaatsje in de gelijknamige startersbrochure. Uit deze 17 bedrijven koos de jury vervolgens vier genomineerden voor de West-Vlaamse Starters Award 2009, waarbij Citymesh ten slotte als winnaar uit de bus kwam. De overige genomineerden waren **Asotria Energy Consulting - Energy West** uit Roeselare, **Fitnessking** uit Heule en **Painture** uit Oedelem.

De brochure "West-Vlaamse Starters in beeld" kan opgevraagd worden bij de POM West-Vlaanderen, via www.pomwvl.be of via 050 40 31 66.

Het **Brugse ICT-bedrijf Citymesh** won op 28 april 2009 de eerste West-Vlaamse Starters Award. Het bedrijf dat zich specialiseert in draadloze netwerken voor stedelijke diensten, recreatietoepassingen en off-shore communicatie, liet hiermee meer dan 50 andere West-Vlaamse starters achter zich.

Studenten Howest scoren in Microsoft Imagine Cup

Twee ploegen studenten hebben de finale gehaald van de Microsoft Imagine Cup. Een meer dan verdienstelijke prestatie in een wedstrijd met 527 ploegen van over de hele wereld. Studenten van de opleiding **Digital Arts and Entertainment** hebben samen met een mentor educatieve games ontwikkeld voor kinderen uit het basisonderwijs.

Via het internet bleven de studenten en mentoren voortdurend in contact en konden ze van op afstand samenwerken. De ontwikkeling van de games kon immers maar gedeeltelijk tijdens de lessen gebeuren. En werken, dat hebben ze zeker gedaan. Er is dus ook heel wat vrije tijd van elk van de studenten in het project gekropen.

De kwaliteit van de opleiding wordt na drie jaren reeds erkend in binnen- en buitenland. Jan Potemans, manager bij Microsoft, is vol lof over de weg die men op korte tijd heeft afgelegd en waardeert vooral het experiment dat men heeft aangedurfd.

Recordvracht kiwi's naar Zeebrugge

Op 5 mei voer de **Sunbelt Spirit** de **haven van Zeebrugge** binnen met aan boord de grootste kiwilading ooit. Maar liefst 8.200 ton ofwel **75 miljoen kiwi's** werden van Nieuw-Zeeland naar Zeebrugge verscheept.

En niet alleen de grootte van de lading was uitzonderlijk. Ook het schip waarmee de kiwi's Zeebrugge bereikten was niet alledaags. Althans niet voor het verscheppen van fruit. De *Sunbelt Spirit* is namelijk een autoschip dat normaal gezien wordt ingezet voor de export van wagens uit Japan naar Californië. Op de terugreis wordt ze geladen met pompelmoezen voor de Japanse markt. Dat drie van de negen dekken gekoeld kunnen worden, maakt dit schip uniek.

De crisis in de auto-industrie zorgde ervoor dat dit schip op de internationale chartermarkt vrijkwam.

Subsidies aan startende buurtwinkels in Brugge

Het stadsbestuur van **Brugge** wil startende buurtwinkels een duwtje in de rug geven via een **vestigingssubsidie** van 10.000 EUR. Het doel van deze subsidie is het lokale aanbod van slagerijen, bakkerijen en andere buurtwinkels te versterken, zodat een minimaanbod gerealiseerd wordt in de verschillende Brugse woonkernen.

Het stadsbestuur wil voorkomen dat inwoners voor bepaalde types basisgoederen systematisch het dorp moeten verlaten. Een voldoende aanbod producten in de eigen kern versterkt bovendien de lokale koopstroom wat positief is voor alle handelaars en starters. Het stadsbestuur hoopt jonge starters op deze manier te overtuigen om van start te gaan met een winkel daar waar een reële nood wordt vastgesteld.

Er worden een aantal voorwaarden opgelegd aan de starters. Ze moeten een ondernemingsplan voorleggen, een beschrijving geven van de vestigingsplaats, het bewijs voorleggen van hun beroepskennis en geen concurrentie vormen voor bestaande buurtwinkels. Bovendien mag de winkel niet groter zijn dan 150 m² en moet hij voor minstens vijf jaar worden uitgebaat.

Foto: UNIZO Noord-West-Vlaanderen

Kunstgras verovert de golfwereld

Voetbal, tennis, rugby, hockey, ... Veel sporttakken hebben reeds de voordelen van kunstgras ontdekt. En nu volgt ook de golfwereld. **OnlyGOLF** uit **Deerlijk** heeft dit goed gezien en levert als eerste Belgische bedrijf kunstgras voor golfparcours en private putting greens.

Het eerste 6 holes- golfparcours dat in België in kunstgras werd aangelegd, is de golfschool in Drongen. Ook in golfclubs in Ieper, Damme, Oudenaarde, 's Gravenwezel en Buggenhout zijn onder-tussen reeds kunstgrasmatten geleverd. Voorheen legde Only-GOLF reeds golfparcours aan in Spanje, Nederland en Frankrijk.

Sioen weeft theezakjes voor Lipton

Dat de economische crisis niet per se negatief moet zijn, bewijst **Sioen Industries** uit **Ardoorie**. Het bedrijf dat actief is in de sector van het technisch textiel zag de crisis als een stimulans om nog meer te innoveren en te investeren dan ze normaal al doen.

Eén van de resultaten hiervan is dat Sioen sinds enkele maanden de nieuwe piramidevormige theezakjes voor Lipton produceert. Na twee jaar ontwikkeling stond het polyester weefsel dat voor de zakjes wordt gebruikt op punt. Het grote voordeel van de nieuwe theezakjes is dat er grotere stukjes inkunnen die je, dankzij het transparante polyester, ook ziet zitten.

Ieper zet ondernemers digitaal op kaart

Het stadsbestuur van Ieper streeft naar een gerichte communicatie met zijn ondernemers. Om hieraan tegemoet te komen, besliste de stad om in te stappen in het project '**digitale economische kaart**'.

Met dit project wil de provincie West-Vlaanderen haar gemeenten ondersteunen bij het verzamelen en het actueel houden van gegevens over de bedrijven en hen op die manier een basis aanbieden voor verdere beleidsvoorbereiding. Het stadsbestuur van Ieper tekende als eerste op dit project in. Ieperse bedrijven konden dus al kennis maken met de toepassing, maar ook de ondernemers van Izegem, Wingene, Brugge en Wielsbeke staan binnenkort op de kaart.

Op www.economischekaart.be/ieper krijgt u een overzicht van alle Ieperse ondernemingen. Als u op zoek bent naar een bedrijf, kan u zoeken op naam, ondernemingsnummer, bedrijfsactiviteit en zelfs ligging. Ondernemers van hun kant kunnen hun bedrijfsfiche aanvullen met nuttige info zoals een e-mailadres, een website en openingstijden.

Gemeenten in Zuid-West-Vlaanderen konden al een tijdje terecht bij de Intercommunale Leiedal die de tool oorspronkelijk ontwikkelde. Waregem, Wevelgem, Anzegem, Avelgem, Zwevegem en sinds kort ook Harelbeke zetten hun schouders al onder dit project.

Dankzij deze contactgegevens kan de stad gerichte communicatiecampagnes voeren en kan het stadsbestuur zijn ondernemers op een efficiënte manier informeren over een nieuwe regelgeving of steunmaatregelen voor specifieke sectoren.

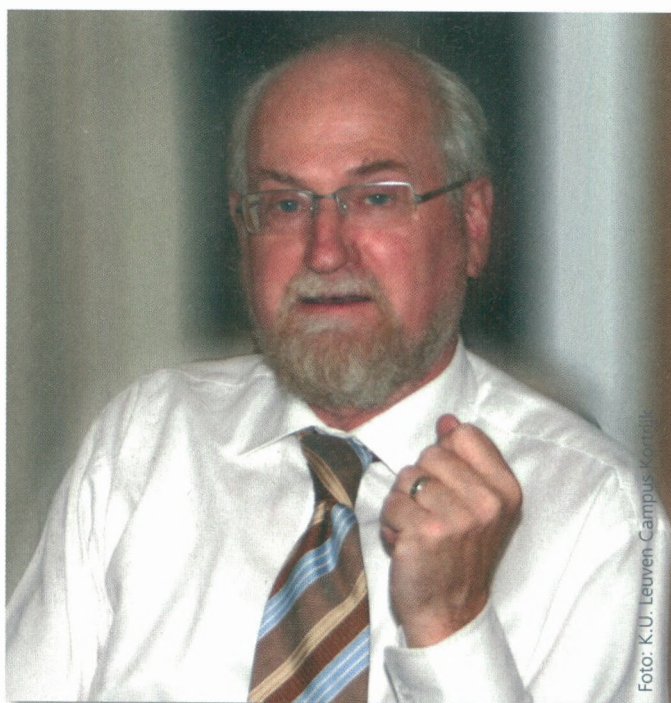
Wilt u weten of uw gemeente binnenkort ook in dit project zal instappen? Surf dan naar www.west-vlaanderen.be/economie.

Rector Piet Vanden Abeele verlaat de K.U.Leuven, Campus Kortrijk

Na acht jaar verlaat rector Piet Vanden Abeele de K.U.Leuven Campus Kortrijk en keert hij terug naar Leuven. Na twee termijnen als rector van de campus heeft hij deze weer aantrekkelijk gemaakt: het studentenaantal steeg in deze periode sterk van 600 naar 1.200 studenten.

Zijn voornaamste realisatie is echter de **perceptieverandering**. Het is niet langer de KULAK, maar de K.U.Leuven Campus Kortrijk waar dezelfde kwaliteit wordt nagestreefd als op de moedercampus, maar dan op een veel kleinere schaal. Dit brengt meteen ook een erg gemoedelijke en persoonlijke sfeer met zich mee.

Maar er blijven nog uitdagingen liggen voor zijn opvolger. Er is immers ruimte voor zo'n 1.500 studenten en ook het onderzoek dient nog verder uitgebouwd te worden. Bovendien zijn er nog steeds een aantal veel gekozen opleidingen die je niet kan volgen in Kortrijk. Hiervoor wil men een eigen uniek systeem uitwerken waardoor deze opleidingen op een modulaire manier toch aangeboden kunnen worden.

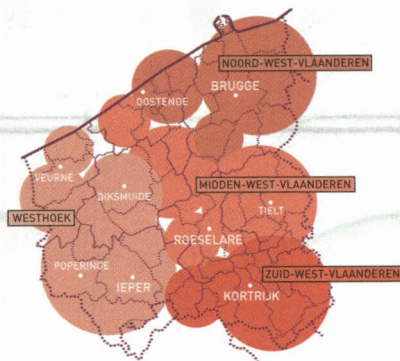

ONDERNEMEN. HET ZIT IN ONS.

Ondernemen zit in ons. Van kindsbeen af. Geen wonder: we groeiden op in West-Vlaanderen, een provincie die steeds vooruit wil. Die innoveert en investeert in kennis. En die elke ondernemer groeikansen biedt door een gunstig bedrijfsklimaat te creëren. Een regio met unieke troeven zoals een uitmuntende infrastructuur en een ligging in hartje Europa.

KORTOM: West-Vlaanderen, een provincie gemaakt voor en door ondernemers, groot en klein.

www.west-vlaanderen.be
0800 20 021

Danielle Van Hoecke
anno 2009: ingenieur

Viktor Verhelst
anno 2009: logistiek manager

Provincie
West-Vlaanderen
Door mensen gedreven

Ondernemen. Het zit in ons.

port of zeebrugge

een netwerk voor Europa

- 13 miljoen ton roloverkeer
- 20 miljoen ton containerverkeer
- 2,2 miljoen nieuwe wagens
- 1 miljoen vrachtwagens
- 20 dagelijkse verbindingen met het V.K., Scandinavië en Zuid-Europa
- uitstekende distributiemogelijkheden o.a. in de Maritieme Logistieke Zone (MLZ)

Havenbestuur Zeebrugge / MBZ nv
Isabellalaan 1 - 8380 Zeebrugge
Tel. 050/54 32 11 - Fax 050/54 32 24
www.portofzeebrugge.be
mbz@zeebruggeport.be

PORT AUTHORITY ZEEBRUGGE

[Toerisme]

» Onderzoek bij de exposanten van het Vakantiesalon 2009

Op vraag van **Brussels Fairs & Exhibitions (BFE)** organiseerde WES een **online-enquête bij de exposanten van het Vakantiesalon** editie 2009. Het doel van deze bevraging was het evalueren van het Vakantiesalon 2009 op een aantal aspecten en het toetsen van enkele mogelijke verbeteringen voor de toekomst. Een aantal van deze vragen kwam eerder aan bod in de exposantenbevraging editie 2006, wat toelaat vergelijkingen in de tijd te maken.

De online-enquêtering gebeurde via de WES-website. Alle exposanten ontvingen daartoe een gepersonaliseerde e-mail met een unieke url-code. Dankzij deze code kan het invullen van de enquêtes nauwgezet worden opgevolgd, kan de respondent de enquête slechts eenmaal invullen en kan het databestand de antwoorden van de respondent bijhouden wanneer hij of zij het invullen onderbreekt en verkiest om de vragenlijst op een later tijdstip verder in te vullen.

De resultaten van het onderzoek laten BFE toe om de kwaliteit van het product Vakantiesalon hoog te houden en om een aantal verbeteringen aan te brengen die de behoeften van de exposanten ondersteunen.

» Voor meer informatie, contacteer Rik De Keyser via rik.dekeyser@wes.be.

» Gedetailleerde cijfers tweede verblijven beschikbaar

In het kader van het Kustactieplan werkten WES en IDEA Consult een **toolkit uit voor het beleid ten aanzien van de tweede verblijven aan de kust**. Ter voorbereiding van deze toolkit zorgde WES voor een uitgebreide situatieanalyse.

Na een duidelijke definiëring van het begrip 'tweede verblijven' gaat WES in een eerste deel van de studie dieper in op de evolutie van het aantal tweede verblijven aan de kust en op de positie ervan als onderdeel van het totale logiesaanbod. Aan de hand van de belastingkohieren worden ook de kenmerken van de tweede verblijven besproken. Dit deel wordt vergezeld van een kaartenboek, waarin het aanbod aan tweede verblijven cartografisch en gedetailleerd per kustgemeente wordt weergegeven.

In een tweede deel komen andere kenmerken van de tweede verblijven, de economische en toeristische effecten van het tweede verblijfstoerisme en het sociodemografische profiel van de eigenaars, aan bod. Deze gegevens zijn gebaseerd op een grootschalige enquêtering van de eigenaars van tweede verblijven aan de kust.

» Alle documenten zijn downloadbaar via de website www.wes.be, rubriek publicaties.

[Sociaaleconomisch beleid]

WES onderzoekt samenwerking tussen bedrijven in Malle

In opdracht van de gemeente **Malle** en een aantal lokale ondernemers voert WES een **behoefteanalyse** uit die de mogelijkheden tot samenwerking onderzoekt tussen bedrijven op het **bedrijventerrein De Schaaf-Delften**. Dit moet leiden tot het formuleren van realiseerbare acties met betrekking tot een duurzame samenwerking en beheer van het bedrijventerrein.

In een eerste fase ging WES via een sterkte-zwakteanalyse na op welke punten het terrein het sterkst en het zwakst scoort. Via een onlinebevraging en focusgesprekken werden vervolgens de noden en wensen van de bedrijven op het bedrijventerrein in kaart gebracht. Ook de samenwerkingsopportuniteiten op en rond het bedrijventerrein werden in deze fase besproken.

Momenteel zit WES in de eindfase van het project. Op basis van de doorlichting, de onlinebevraging en de focusgesprekken zullen een aantal concrete acties voorgesteld worden. De nadruk zal liggen op de praktische uitwerking van eventuele samenwerkingsverbanden. Deze acties liggen allemaal in de lijn van verduurzaming van het bedrijventerrein op economisch, ecologisch en sociaal gebied.

De opdracht kadert binnen het door de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij Antwerpen (POM) betoelagde project 'Stimuleren van duurzame acties op het bedrijventerrein De Schaaf-Delften'.

CFO Barometer brengt bekommernissen van CFO's in kaart

In opdracht van **CFO Magazine**, uitgegeven door Financial Media, vraagt WES elk kwartaal een representatief aantal CFO's van Belgische bedrijven.

Met de CFO Barometer organiseert Financial Media niet de 13e CFO-bevraging in een dozijn. In vergelijking met veel andere CFO-bevragingen gaat het opzet van de CFO Barometer zowel in tijd als in aantal deelnemers verder.

België is een kleine regio en telt relatief weinig grote ondernemingen. Daardoor is dit gebied voor de internationale organisatoren van CFO-bevragingen niet interessant. Daarom besliste CFO Magazine om zelf een bevraging te organiseren. De CFO Barometer brengt de bekommernissen van een representatief aantal CFO's van Belgische bedrijven en organisaties in kaart. Niet eenmalig, maar ieder kwartaal. Op die manier kunnen trends en tendensen die belangrijk zijn voor CFO's snel in kaart worden gebracht. Door een gerichte bevraging en analyses zal met de resultaten een 'benchmarkingtool' ontwikkeld worden.

De resultaten van de eerste CFO Barometer zijn te vinden op www.fm.be. De tweede bevraging is gestart in juni 2009.

[Milieu]

» Nieuwe richtlijnen voor ISO 14001 en OHSAS 18001

Via de Stichting Coördinatie Certificatie Milieu- en arbomanagementsystemen (SCCM) uit Nederland bereikte ons de informatie dat sinds 29 april jl. een **nieuwe versie van het certificatiesysteem OHSAS 18001** is gepubliceerd.

De wijzigingen betreffen onder andere eisen aan de scope-omschrijving op het certificaat, een tekst over de betrokkenheid van het personeel inclusief voorbeeldbrief waarmee de certificatieaudit aan de personeelsvertegenwoordiging kan worden aangekondigd. Daarnaast is een verwijzing gemaakt naar nieuwe internationale richtlijnen met betrekking tot de bepaling van de tijdsbesteding door de auditoren (IAF MD 5 en EA 7/05). Deze richtlijnen hebben geen inhoudelijke wijzigingen tot gevolg.

Op 26 mei jl. is eveneens een **nieuwe versie van het certificatiesysteem ISO 14001** gepubliceerd. De wijzigingen betreffen alleen de verwijzingen naar de internationale richtlijnen IAF MD 5 en EA 7/05 met betrekking tot tijdsbesteding. De tekst betreffende de scope-omschrijving die is opgenomen in het OHSAS 18001-certificatiesysteem, was al in de laatste versie van 26 november 2008 toegevoegd.

WES volgt deze ontwikkelingen op de voet om haar klanten bij de implementatie van ISO 14001 en OHSAS 18001 bij te staan (bron: www.sccm.nl).

[Training]

» Leer uw medewerkers omgaan met crisissituaties: een e-leermodule voor uw bedrijfsnoodplan

Uw medewerkers vertrouwd maken met de noodprocedures en hen de nodige automatismen aanleren vooraleer een noodsituatie zich voordoet. Dit is de opdracht voor elke preventie-adviseur en/of veiligheidscoördinator.

Een interactieve multimediale leermodule op uw eigen server of intranet kan hierbij zeer nuttig zijn. E-leermodules zijn namelijk op elk moment te raadplegen door iedere medewerker. Ook door uw nieuwe medewerkers. Op deze manier verliest u geen tijd door telkens opnieuw aan elke nieuwe medewerker de noodplanprocedure in het bedrijf te moeten uitleggen. Vanaf de eerste dag kunnen ze de module zelf doorlopen en zich vertrouwd maken met hun nieuwe omgeving.

WES zet uw noodplanprocedure om in een e-leermodule voor een zeer scherpe prijs: € 1.500 (exclusief btw) en dit tot 31 augustus 2009. U levert uw procedure aan met uw logo's, figuren en schema's en wij zorgen voor een afgeleverd product in uw eigen huisstijl.

Bestel nog vandaag een e-leermodule met uw eigen noodplan bij Ivan Landuyt op 050/36 71 36 of via ivan.landuyt@wes.be.

Laten we met z'n allen wat minder gaan werken

Enkele interessante fiscale maatregelen om de crisis te verzachten

Stephan Janssens • Ernst & Young Tax Consultants

Nog meer crisismaatregelen

In de vorige bijdrage gingen we in op een reeks fiscale maatregelen die de regering begin dit jaar nam om de gevolgen van de crisis tot een minimum te beperken. Een reeks maatregelen zijn gericht op de liquiditeitspositie van ondernemingen, zoals uitstel van betaling voor bedrijfsvoorheffing en btw. Andere maatregelen, zoals stimuli voor investeringen in energiebesparing, moedigen eerder de consumptie aan.

Eind mei stemde het parlement in met enkele maatregelen die zeer specifiek op de arbeidsmarkt gericht zijn. Rode draad: als er minder werk is, gaan we met z'n allen wat minder werken.

Arbeidsduurvermindering

Om tot een betere verdeling van de arbeid te komen, bestaat er reeds enige tijd

een maatregel om ondernemingen aan te zetten tot een arbeidsduurvermindering. Ondernemingen die hun wekelijkse arbeidsduur wijzigen, hebben recht op een forfaitaire vermindering van de sociale bijdragen. De arbeidsduur moet dan wel minstens met één uur naar beneden en de arbeidsduurvermindering moet voor onbepaalde tijd worden ingevoerd. De betrokken werknemers blijven beschouwd als voltijdse werknemers.

Naast dit systeem komt er nu een afzonderlijk stelsel van RSZ-verminderingen voor tijdelijke arbeidsduurvermindering. Net zoals het bestaande systeem blijven de betrokken werknemers voltijdse werknemers en is er een forfaitaire vermindering van de RSZ-bijdragen voor ondernemingen die het stelsel toepassen. In tegenstelling tot het bestaande stelsel is de nieuwe maatregel echter tijdelijk.

De vermindering bedraagt (per trimester en per personeelslid):

- 600 euro voor een vermindering van de arbeidsduur met één vijfde;
- 750 euro voor een vermindering van de arbeidsduur met één vierde;
- 1.150 euro voor de combinatie van de arbeidsduurvermindering met één vierde en een tijdelijke invoering van de vierdagenweek;
- 1.150 euro voor de combinatie van de arbeidsduurvermindering met één vijfde en een tijdelijke invoering van de vierdagenweek.

De tijdelijke arbeidsduurvermindering moet aanvangen vóór 1 januari 2010. Het een en ander moet trouwens via CAO geregeld worden.

De loontrekkende krijgt een compensatie voor het loonverlies dat minstens drie vierden bedraagt van het bedrag van de forfaitaire vermindering. Deze compensatie wordt beschouwd als loon.

Tijdelijke crisismaatregel tot aanpassing van het arbeidsvolume

Voor arbeiders bestaat het stelsel van de economische werkloosheid. Dat systeem bestaat niet voor bedienden. Twee maatregelen worden voorzien om voor hen toch tot eenzelfde effect te komen: een tijdelijke **individuele** vermindering van de arbeidsprestaties en een tijdelijke **collectieve** regeling van volledige of gedeeltelijke schorsing van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst.

De maatregelen staan enkel open voor ondernemingen in moeilijkheden. Het gaat om ondernemingen die een daling van de omzet kenden van 20% of waarvan minstens 20% van de arbeiders economisch werkloos is.

Het stelsel van tijdelijke **individuele** vermindering van de arbeidsprestaties is een overeenkomst tussen de werknemer en zijn werkgever. Deze overeenkomst kan

betrekking hebben op een vermindering van ofwel een vijfde ofwel de helft van een voltijdse betrekking. De werknemer die zijn arbeidsprestaties vermindert, heeft recht op een uitkering om gedeeltelijk zijn inkomensverlies op te vangen.

” de regering ondersteunt tijdelijke maatregelen voor arbeidsduurvermindering

De tijdelijke **collectieve** regeling van volledige of gedeeltelijke schorsing van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst kan ook slechts onder twee vormen worden toegestaan:

- hetzij een volledige schorsing van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst;
- hetzij een regeling van gedeeltelijke arbeid die ten minste twee arbeidsdagen per week moet tellen.

Deze maatregel kan enkel worden toegepast gedurende de tweede helft van het jaar 2009. Als de crisis aanhoudt, kan de

regering de maatregel nog verlengen. De periode van de schorsing mag niet langer duren dan zestien weken vóór de volledige en zesentwintig weken vóór de gedeeltelijke schorsing.

De werkgever is ertoe gehouden om voor elke dag waarop de arbeidsovereenkomst wordt geschorst een supplement te betalen die minstens evenwaardig is aan de supplementen toegekend aan de arbeiders uit dezelfde onderneming die economisch werkloos zijn, bovenop de crisisuitkeringen wegens schorsing

van de arbeidsovereenkomst. Het een en ander moet ook weer geregeld worden via een CAO of een ondernemingsplan.

Hulplijn

De maatregelen moeten worden gezien als een reddingsboei voor ondernemingen die geconfronteerd worden met een sterk afgenomen vraag. De werknemers behouden hun rechten en bescherming. De regering rekent blijkbaar ook op een snel herstel, aangezien de maatregelen maar tot het einde van het jaar gelden. De regering kan ze wel verlengen tot 30 juni 2010. Hopelijk zullen deze verlengingen niet nodig zijn. ■

Colofon

De artikelen in West-Vlaanderen Werkt zijn niet noodzakelijk de weergave van officiële standpunten van WES. Bij naamvermelding verschijnt de bijdrage onder de verantwoordelijkheid van de auteur.

Reproductie van of verwijzing naar één van de artikelen mag uitsluitend met correcte vermelding van auteur en bron, én mits het bezorgen van een kopie aan de redactie.

Beschermcomité

P. Breyne, gouverneur
voorzitter WES
prof. em. dr. O. Vanneste, eregouverneur
D. De fauw, J. Durnez, B. Naeyaert, G. Pertry,
M. Titeca-Decraene, P. Van Gheluwe
leden van de deputatie

Redactiecomité

Voorzitter: prof. dr. N. Vanhove
R. De Keyser, H. Desmyttere,
T. Termote, L. Denorme, B. Declerck, J. Van-
nieuwenhuysse, M. Van Looveren, P. Steeland,
L. Vanden Bussche

Eindredactie

Lieslot Denorme

Verantwoordelijke uitgever

N. Vanhove
Krakkestraat 3, 8200 St.-Andries (Brugge)

Advertentiewerving

Lieslot Denorme
tel. 050 36 67 74 - fax 050 36 31 86
e-mail: lieslot.denorme@wes.be

Oplage: 4.200 exemplaren

Redactie

WES vzw
Baron Ruzettelaan 33
8310 Brugge-Assebroek
tel. 050 36 71 36
fax 050 36 31 86
BTW BE 408 382 668
E-mail: redactie@wes.be
website: www.wes.be

Ontwerp lay-out: WES
Drukkerij: Goekint Graphics, Oostende
Foto cover: Syntra West

Lid van de Unie van de Uitgevers van de Periodieke Pers

West-Vlaanderen Werkt wordt gedrukt op
houtvrij en milieuvriendelijk gebleekt papier.

ISSN=1374-6235

'West-Vlaanderen Werkt'

West-Vlaanderen Werkt is een uitgave van WES vzw.

In elk nummer brengen wij:

- sociaal economisch nieuws met speciale aandacht voor West-Vlaanderen;
- wetenschappelijk onderbouwde artikelen en actuele informatie voor privaat en publiek management.

Abonnement

Een jaarabonnement 2009 is gratis.
Het tijdschrift 'West-Vlaanderen Werkt' verschijnt vier maal per jaar.
Registreren kan via de website van WES: www.wes.be

Wet op de privacy van 8/12/1992

'West-Vlaanderen Werkt' wordt u gratis toegestuurd door WES vzw. Indien uw gegevens onjuist zijn of indien u het tijdschrift niet meer wenst te ontvangen, neem dan contact op met de redactie. WES deelt uw persoonlijke gegevens niet mee aan derden.

Lokale economie

"Behandeling van vergunningsaanvragen voor handelsvestigingen", een praktische digitale handleiding op cd-rom voor ambtenaren lokale economie, 2006, € 250 (incl. BTW en verzendingskosten).

Meerwaardeneconomie

'Zonder vooroordelen' - getuigenissen van West-Vlaamse organisaties over het werken met kansengroepen, 2007, 48 blz., gratis publicatie.

Regionale economie

(Ver)ken uw grens. Onderzoek naar de grensoverschrijdende bezoekersstromen in de Euregio Scheldemond, 2007, 35 blz.

Toerisme

Tourism Studies in Bruges, 2002, 64 blz., € 15,00

Reeks

Facetten van West-Vlaanderen

- 45 Bezetting van de bedrijventerreinen in West-Vlaanderen, 1998, 322 blz., € 36,94
- 46 Het logiesaanbod aan de kust, 1998, 56 blz., € 14,63
- 47 Mestproblematiek in de provincie West-Vlaanderen 1999, 73 blz., € 18,59
- 48 Behoeftenanalyse hoger onderwijs in West-Vlaanderen 1999, 40 blz., € 12,39
- 49 Bevolking en gezinnen in West-Vlaanderen 2000-2010, 1999, 44 blz., € 12,39
- 50 De integratie van moeilijk plaatsbare groepen op de arbeidsmarkt in West-Vlaanderen, 2002, 65 blz., € 15,00
- 51 Evaluatiemethode voor centrumbeheer, 2003, 75 blz., € 20,00
- 52 Strategisch plan voor de haven van Brugge-Zeebrugge, 2005, 64 blz., € 20,00
- 53 De migratie van West-Vlaamse jongeren: migratiemotieven en de gevolgen hiervan op de West-Vlaamse arbeidsmarkt en knelpuntberoepen, 2005, 47 blz., € 20,00
- 54 Duurzame kwaliteit voor bedrijventerreinen, 2006, 64 blz., € 25,00
- 55 Koopstromen in kaart, 2007, 102 blz., € 25,00
- 55 Logistieke poort West-Vlaanderen, 2008, 82 blz., € 25,00

De betalende publicaties zijn BTW ingegrepen, exclusief portkosten

De volledige lijst van alle publicaties van WES kunt u verkrijgen bij

Jessie Rosseeuw,

e-mail: jessie.rosseeuw@wes.be

fax 050 36 31 86 - tel. 050 36 67 70

of op www.wes.be/publicaties

Onze groenten primeuren

600 ton verse gezonde groenten en fruit, dat is de dagelijkse aanvoer op de REO Veiling van Roeselare, een grote coöperatieve veiling. Hier worden meer dan 60 verschillende groenten en fruit, geteeld door 3.200 leden-tuinders, geveild. Deze kwaliteitsproducten vinden onder optimale omstandigheden hun weg naar de consument. Kwaliteit en voedselveiligheid staan hierbij steeds voorop.

www.reo.be

Reo | Oostnieuwkerksesteenweg 101 | B-8800 Roeselare

Tel. 051 23 12 11 | Fax 051 23 12 89 | info@reo.be

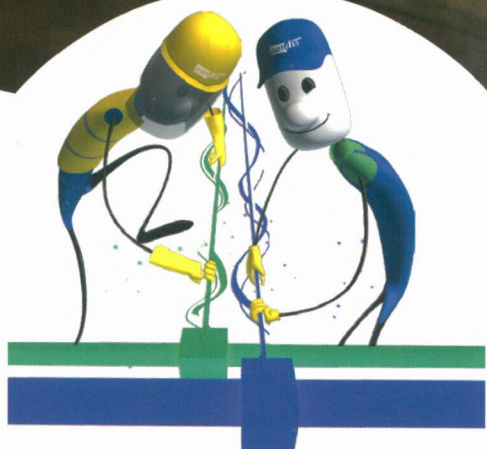
*Dag en nacht brengen we
elektriciteit en aardgas tot
bij u, thuis of op het werk*

Voor de uitvoering
van de verschillende exploitatietaken
doen de distributienetbeheerders
Gaselwest, Imea, Imewo,
Intergem, Iveka, Iverlek en
Sibelgas een beroep op Eandis.

Eandis is actief in 239 Vlaamse
gemeenten en zet ruim
3 800 medewerkers in
voor de dienstverlening.

www.eandis.be

eandis

altijd in uw buurt